

GLAS GORENJSKE

UREJA UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEK. RAČ. PRI NB KRANJ-OKOLICA STEV. 624-T-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, CETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 10 DIN

Ob Dnevu mrtvih

Pismo padlemu partizanu

Ne poznam Tvojega imena in tudi Tvojega obraza nisem poznal. Dolgo že trohni Tvoje telo tam nekje pod Karavankami, na grobišču v Begunjah ali pa v divje temnih gozdovih Roga. Nisi sam, tisoči ležijo poleg Tebe, razstreseni so po vsej naši mučeni domovini in še na tisoče jih je ostalo v mrzlih tleh tujine.

Dolga leta nas ločijo od krvave noči, ko si Ti žrtvoval svoje mlado življenje za nas in za naše potomce. Marsikaj se je izpremenilo. Zgodilo se je to, po čemer si Ti tako hrepenel. Dvignili smo se iz naroda hlapcev v narod svobodnih, poštenih ljudi. Čeprav si mrtve in nam ne moreš govoriti, čeprav ležijo Vaši grobovi tiho in nemo, čujemo vaš drhteči klic, ki nas poziva, naj stopamo na poti k miru in svobodi vseh ljudi — po poti, ki ste nam jo pokazali in utirali Vi.

Čeprav so Vaši mrzli domovi samotni, niste zapušteni in pozabljeni. Ko dahnemo jesen svojo mrzlo sapo v naravo, ko prične odpadati listje in legajo na zemljo puste in sive megle, iz katerih počasi in žalostno rosi dež, se kot odmev teh umirajočih dni vzbudi v človeku spomin in misel na smrt.

Na takrat pride dan, ki ga posvetimo Vam, mrtvi junaki.

Vsak od nas srečnih in svobodnih, stopi takrat s sklonjeno glavo pred Vaše grobove in Vam v globoki hvaležnosti posveti košček tihega žalovanja. Takrat Vam še enkrat obljubljamo, da se bomo do zadnjega diha borili za to, za kar ste umrli Vi: za plemenitost, svobodo in srečo človeškega rodu.

Slava Tebi ti nepoznani mrtvi brat.

S seje LOMO Kranj

Obrtniki so malo investirali v proizvodnjo

Veliko večji promet s socialističnim sektorjem - Utaje prometa in dohodnine

Pretekli teden je imel LOMO Kranj svojo 32. redno sejo, na kateri je razpravljala med drugim tudi o stanju obrtništva v Kranju in o višini obdavčitve v mestni občini.

V letošnjem letu sta dva činitelja vplivala na celotno odmero tako prometa kot dohoda obrtnikov. V kranjskem proizvodnem obrtništvo so bili v preteklem letu izredno dobri pogoji za njegov nadaljnji razvoj. V l. 1953. so namreč obrtniki v glavnem preusmerili svojo dejavnost na socialistični sektor gospodarstva. S tem pa so našli zelo široko področje za svoje proizvode in usluge. Registracija prometa privatnikov namreč kaže, da so obrtniki v preteklem letu opravili s socialističnim sektorjem nič manj kot 83 odstotkov prometa, s privatnim pa je 17. Ta preusmeritev dejavnosti na socialistični sektor pa se seveda ne kaže samo v večjem prometu in dohodkih, marveč tudi v večjih davčnih obveznostih.

Pogled na obrtniško davčno osnovo v primerjavi s povprečno plačo kvalificiranega delavca nam kaže, da je odmerjeni dohodek nerealen in da komisija za odmero ni zajela dejanskega dohodka obrtnikov. To se je zgodilo zato, ker je komisija upoštevala progresijo in je zato nujno morala prilagoditi odmerjeni dohodek plačilni zmogljivosti zavezanca.

Ugotoviti pa moramo, da obrtniki zaradi progresije republiške davčne lestvice niso prijavili vsega svojega prometa in dohodka ter je zaradi tega bila komisija večkrat v težavnem položaju, ko je odmerjala dohodnino. Davčna disciplina zavezanec se je sicer izboljšala in pri odmeri dohodnine ni bi-

lo bistvenih razlik od odmerjenega prometa. Le nekaj je bilo primerov, da obrtniki niso prijavili svojega dejanskega prometa in dohodkov ter so prijavili znatno manjše zneske. Krovec Jakob Grošel je prijavil 3.619.000 dinarjev prometa in 351.000 dinarjev dohodka. Odmera pa je pokazala 4.613.000 dinarjev prometa in 600.000 dinarjev dohodka. Torej znaša razlika v prometu in dohodku 1.444.000 oz. 249.000 dinarjev; gostilničarka Ana Vilfan je prijavila 1.541.000 dinarjev prometa in 5.000 dinarjev dohodka. Odmerjeno pa je bilo prometa 1.872.000 dinarjev in dohodka 208.000 dinarjev. V odstotkih izražena razlika v dohodkih znaša torej nič manj kot 4.060%!! Ta dva primera, ki sicer nista edina, nam kažeta, da nekateri obrtniki še vedno skušajo z utajo prometa in dohodka znižati odmero davka.

V vseh povojnih letih, so obrtniki zelo malo ali pa nič investirali v svojo proizvodnjo. Veliko raje delajo s primitivnimi orodji in stroji, za napredek in

mehanizacijo obratov pa se zelo malo zanimajo. Drži, da so danes še marsikateremu obrtniku stroji in podobno nedosegljivi zaradi visokih cen, po drugi strani pa je zopet res, da si ravno obrtniki, ki bi lahko izboljšali svoje obrate, privoščijo marsikatero razkošje. Ne gre za zidanje hiš, saj s tem pravzaprav večajo stanovanjski fond, gre prav za osebni luksuz, ki si ga nekateri privoščijo. Morda se bo kdo ob to spotaknil, kot ob kratenje osebne svobode, vendar omenjamo to le zaradi tega, ker je toliko pritožb o odmeri davka. Da ti davki res niso tako visoki, nam dokazuje dejstvo, da pri privatnih obrtnikih ni prav nobene težnje za prehod v socialistično obrt, ker jim kot privatnikom ne gre slabo. Ničče jih sicer ne sili v socialistični sektor obrtništva, vendar nam je to dokaz, da imajo kljub davkom še vedno dovolj denarja za svoje potrebe. Seveda upoštevamo pri tem, da imajo mali obrtniki manj prometa in zato tudi manj dohodkov, tega pa za večje obrtnike ne moremo trditi.

Gospodarski sistem ne more biti dober, če v njem iščemo samo vrzeli

Na pobudo Gospodarskega sveta OLO Kranj je bil pretekli teden v Kranju sestanek direktorjev proizvodnih in trgovskih podjetij in predsednikov delavskih svetov, na katerem so razpravljali o izpolnitvi družbenega plana za tekoče leto in glede prekomernih dobičkov v tem letu.

Na sestanku je bilo ugotovljeno, da so podjetja sestavljala družbene plane z veliko rezerve,

v kateri se je dostikrat skrivala špekulacija, OLO je sicer že enkrat zahteval, da ostane pri cenah, ki so bile pretekle leto znižane, vendar je to trajalo le nekaj časa, kmalu pa so cene zopet poskočile. V drugi polovici maja so začele cene kar vidno naraščati, zlasti se je podražil tekstil. Podjetja so se sicer izgovarjala na nejasno stanje na deviznem trgu, vendar je razprava na tem sestanku pokazala, da je bilo povišanje cen splošno in popolnoma brez potrebe in je bil vzrok zato samo želja po dobičku. Tudi v ostalih panogah industrije so cene poskočile in posledica tega je bila, da so nekatere gospodarske organizacije ostvarile izredno visoke neplanirane dobičke. Številna podjetja so že z zaključkom polletnega obračuna presegle letni plan dobička. Po izračunu na podlagi polletnega obračuna bodo podjetja v kranjskem okraju izpolnila letni plan dobička s 147 odstotki, posamezna podjetja pa bodo dosegla dobičke v naslednji višini: »Tovarna mila« Kranj 545%, »LIP Tržič 337%, »Roleta« Kranj 350%, »Tiskanina« Kranj 192%, »Zvezda« Kranj 1.279%, »Odeja« Skofja Loka 357%, »Standard« Kranj 314% itd.

Ti izredno visoki dobički nam kažejo nezdružive razmere v naših podjetjih, kjer stremijo vse preveč za dobičkom. Visoke cene pa vplivajo na standard delovnega človeka, ki je pri tem najbolj prizadet.

V razpravi je prišlo do zanimivih ugotovitev. Predstavniki podjetij so se namreč soglasno izgovarjali in prvi vrsti na nejasen položaj na deviznem trgu, ki povzroča visoke cene.

K besedi se je priglasil tudi predsednik OO SZDLS tovariš Vinko Hafner, ki je med drugim dejal naslednje: V naših podjetjih so začeli ravno zaradi nejasnega položaja na deviznem

trgu kalkulirati z vsemi morebitnimi ali nemorebitnimi izgubami, vse kalkulacije pa so bile izračunane na škodo skupnosti. Niti eno podjetje ni kalkuliralo enkrat samkrat na svoj račun. V nobenem podjetju pa se niso borili, da bi se te nejasnosti odpravile. Zato je razumljivo, da danes lahko tolmači posamezne uredbe in druge predpise vsak nameščenelec banke ali carine po svoje. Na sestankih delavskih svetov in na zborih proizvajalcev pa tudi v tovarni sami pa z gleda, kot da je vse lepo in brez problemov. Končno res ni problemov, če se pri kalkulacijah upošteva vse morebitne osebne muhe posameznika in se zato vedno pusti za vsak slučaj po nekaj milijonov, tako da podjetje nikdar ničesar ne more izgubiti in izgubi vedno (in to največkrat neupravičeno) potrošnik.

V podjetjih se je razpasia kapitalistično-komercialna miselnost. To gre tako daleč, da imajo v podjetjih besedo kapitalistično misleči ljudje, ki sugerirajo, kako naj v podjetju delajo, da bodo z malo dela ostvarili visoke dobičke. Danes prav zaradi takih in podobnih ljudi nimamo več nekih objektivnih elementov za oceno dela direktorjev in delavskih sve-

to politični delavci še ogromno dela. Izkazalo pa se je — to so izjavili tudi posamezni volivci — da mora prav tisk svetiti omenjenim problemom vso pozornost in ljudem nazorom drugimi so na seji ugotovili, da je že dosedanja razprava o komunah ovrgla skoraj vsa napačna tolmačenja o komunah.

Predvsem odločno pa moramo nastopiti proti že razširjenim težnjim, da se razprave omejujejo zgolj na teritorialno razdelitev bodočih komun. Skrajnost teh težnjaj pa predstavlja kramarsko računarsko kolebanje med tem, ali se bolj izplača priključiti tej ali oni bodoči komuni. Odborniki iz Mavčič n.pr. so se kaj hitro pozanimali v Medvodah, s kakšnimi sredstvi razpolaga občina, da bi se odločili za bogatejšo komunno. V Zabnici, kjer so bili prvotno vsi za loško komunno, hočejo sedaj h kranjski itd. Najbolj zamotano pa je to vprašanje v Poljanski dolini, kjer hočejo nekateri aktivisti, kakor predsednik občine v Gorenji vasi in njemu podobni, vsiliti volivcem svoje težnje, ki dokazujejo popolnoma napačno pojmovanje komunalnih skupnosti. Naj se zavedajo ali ne, s takimi nazori širijo celo sovražne parole. To, da imata občini Gorenja vas in Zminc najmanj pogojev za samostojno komunno, bi bilo lahko jasno vsakemu političnemu aktivistu na tem področju.

Ne moremo več ugotoviti ali so visoki dobički plod napore pri delu ali pa samo posrečena špekulacija. Zakaj nimamo v podjetjih več borbe za višjo produktivnost dela, zakaj nikjer več ne govorijo o normiranju dela? Kjerkoli ni večje proizvodnje in kjerkoli so ostvarili velike dobičke, tam je to plod navijanja cen na račun znižanja življenjskega standarda. Bistveno pri teh visokih cenah je to, da v naših podjetjih izkoriščajo konjunkturo popolnoma po kapitalističnih načelih. Ob takih pogojih je jasno, da prav noben gospodarski sistem ne more biti dober, ker v njem iščemo samo vrzeli.

Trgovina ni upravičena ostvarjati dobičke, vendar jih tudi lete izkazujejo. V tem primeru Trgovinska zbornica ni odigrala tiste vloge, ki bi jo na vsak način morala. Za znižanje cen obstoje objektivni pogoji, zato bi bilo nujno, da proizvodna trgovska podjetja čim preje znižajo cene. Seveda tega znižanja ne bomo dosegli z administrativnim odlokom, ker za to ne obstoje pozitivni gospodarski instrumenti, vendar bomo z zavestno akcijo znižanje dosegli, ne da bi zašli v slepo ulico.

V. S.

V kranjskem okraju bodo decentralizirali zdravstveno službo

Na skupni seji obeh zborov OLO Kranj, dne 23. 10., so odborniki razpravljali o poročilu Sveta za zdravstvo in socialno politiko okraja Kranj. Ze na eni preteklih sej so odborniki OLO pokazali veliko zanimanje za probleme v zdravstveni službi in zadolžili Svet za zdravstvo, da pripravi analizo dosedanjega stanja. Na današnjem zasedanju pa so še posebno živahno razpravljali o poročilu Sveta in problemih našega zdravstva. Obširneje o poročilu Sveta za zdravstvo in socialno politiko smo pisali že v naši zadnji številki. Podatki, ki jih navaja Svet v svojem poročilu, dokazujejo, da je zdravstvena služba mnogo zaostala za razvojem splošne socialistične izgradnje in da so nekateri odgovorni ljudje, ki bi morali prav tako čutiti odgovornost do zdravstva, podcenjevali to področje. Kljub vedno večjim dajatvam za zdravstvo se stanje ni popravilo in se vložena sredstva ne obrestujejo v dovoljni meri. Sicer število bolnikov pada, narašča pa število izgubljenih dni. Na podlagi obširne razprave (Nadaljevanje na 2. strani)

Gospodarska osnova bodočih komun

Komisija za gospodarska vprašanja in družbeni plan je analizirala gospodarsko moč posameznih bodočih komun. Vsi podatki temeljijo izključno na samih številkah ter se komisija ni ozirala na končno teritorialno razdelitev komun. Prav tako ti podatki služijo le v ilustracijo gospodarske zmogljivosti komun. V tej številki bomo navedli le nekaj bistvenih podatkov o bodočih komunah v kranjskem okraju, v prihodnji številki pa bomo prav take podatke objavili tudi o komunah v radovljiskem okraju.

Komisija je komunne obravnavala samo z gospodarskega stališča ter je na podlagi temeljitih analiz prišla do naslednjih podatkov:

Na podlagi proračuna za leto 1954 bi komunne v kranjskem okraju ostvarile proračunske dohodke v tej višini: Kranj 484.687.000 din, Tržič 111.257.000 din, Skofja Loka 42.273.000 din, Cerklje 19.120.000 din, Gorenja vas 14.821.000 din in Zelezniki 23.869.000 din. Proračunski izdatki teh komun pa bi bili brez investicij sledeči: Kranj 202 milijona 241.000 din (z investicijami 433.406.000 din), Tržič 72.892.000 din (140.592.000), Skofja Loka 58.890.000 — (99.164.000), Cerklje 14.718.000 — (24.546.000), Gorenja vas 33.392.000 (61 milijonov 582.000 din) in Zelezniki 30.041.000 din (45.886.000).

Iz teh podatkov je razvidno, da bi komunne ostvarile primanjkljaje oz. viške za izdatke administracije in investicij v teje višini: Kranj + 50 milijonov 681.000 din, Tržič — 29 milijonov 305.000 din, Skofja

Loka — 56.891.000 din, Cerklje — 5.426.000 din, Gor. vas — 46 milijonov 761.000 in Zelezniki — 22.018.000 din. Ta račun nam pokaže, da bi razen kranjske, vse ostale komunne v kranjskem okraju imele primanjkljaj, če k izdatkom za administracijo prištejemo še investicije. Samo za administrativne izdatke pa bi komunne ustvarile dovolj lastnih sredstev.

Prav tako je komisija za gospodarska vprašanja izračunala vrednost osnovnih sredstev, ki za ves kranjski okraj znaša 21 milijard 185 milijonov 800 tisoč dinarjev. Po komunah razdeljena pa bi vrednost osnovnih sredstev znašala: Kranj 13.690 milijonov 107.000 (od tega odpisano 44,9%), Tržič 4.888.502.000 (58%), Skofja Loka 2.200.384.000 (40%), Cerklje 114.175.000 (38%), Gorenja vas 322.299.000 (37%), Zelezniki 370.333.000 (37,2%). Na podlagi plana za leto 1954 pa je komisija izračunala tudi bruto produkt in narodni dohodek po komunah — Kranj: bto. produkt v tisočih: 17.332.365, na prebivalca 472, narodni dohodek 300.625, na prebivalca 48, 188. Tržič: 5.712.940, na prebivalca 522, narodni doh. 2.251.105, na prebivalca 205. Sk. Loka: 3.085.039, na prebivalca 272, narodni dohodek 806.416, na prebivalca 71. Cerklje: 250.774, na prebivalca 52, narodni dohodek 186.375, na prebivalca 39. Gorenja vas: 789.001, na prebivalca 78, narodni doh. 315.635, na prebivalca 31. Zelezniki: 654.151, na prebivalca 104, narodni dohodek 300.625, na prebivalca 48. Skupna vrednost bruto produkta na območju kranjskega okraja pa znaša 27.824.270. na

prebivalca 347, narodni dohodek pa 10.785.833, na prebivalca 134.

Iz vseh teh podatkov je razvidno, da ima zlasti Kranj z okoliškimi občinami prav vse gospodarske pogoje za formiranje komun. Isto bi lahko trdili za Tržič in Cerklje. Cerkljam, oziroma cerkljanski komunni bo dalo poseben poudarek novo zgrajeno letališče, ki bo gotovo v nekaj letih. Prav tako tudi nova železnica, ki bo vezala Cerklje z Jaršami in pa dve novi cesti ne bodo brez vpliva na razvoj bodoče komunne. Z vsemi temi gradnjami pa se bo temeljito spremenila tudi struktura prebivalstva.

Večji problemi nastanejo pri formiranju komun v škofjeloškem predelu in v obeh dolinah ter imamo za to več rešitev. Škofja Loka za sebe bi kot komunna imela gospodarski temelj. V Poljanski dolini pa že naletimo na večje vprašanje, saj cela dolina brez Zminca pokriva komaj 38% svojih izdatkov. Tudi nima posebnih izgledov za razvoj svoje skromne industrije. Čevljarsko podjetje, ki sicer zaposluje večje število ljudi, pa zaradi nemehanizirane dela ne bo dalo pravih dohodkov. Gorenja vas pa niti pri znižanju republiških obveznosti na minimum ne pokriva svojega proračuna. Boljši položaj je v Zeleznikih s teritorijem Selške doline, ki z dohodki pokriva svoje izdatke do 80%. Zlasti močna gospodarska činitelja sta Češnjica s svojo lesno industrijo in žagarskimi obrati in pa »Niko« v Zeleznikih, ki ima močan vpliv na narodni dohodek.

Š.

TEDEN DNI PO SVETU

SPORAZUM O SUVERENOSTI ZAH. NEMČIJE

Pretekli petek popoldne so zunanji ministri okupacijskih sil v Zahodni Nemčiji potrdili sporazum z londonske konference in se docela sporazumeli o priznanju popolne suverenosti Zahodni Nemčiji. Angleški, ameriški in francoski okupacijski vojaški oddelki pa ostanejo v Nemčiji v okviru Atlantskega pakta.

POMOČ EGIPTU

Egiptovska vlada bo še pred 30. junijem 1955 prejela od ZDA na račun gospodarske pomoči 40 milijonov dolarjev. Egiptovski zunanji minister se je zaradi tega že sestel z ameriškim veleposlanikom v Kairu.

DIPLOMATSKI INCIDENT V MOSKVI

Angleški veleposlanik v Moskvi Hayther in šest drugih veleposlanikov zahod, dežel je demonstrativno zapustilo burmansko veleposlanstvo ob priliki večerje, ki so jo priredili v čast Molotovu. To so napravili v hipu, ko so jih hoteli povabiti k isti mizi, pri kateri sta sedela veleposlanika Kitajske in Vzh. Nemčije.

NEHRU V PEKINGU

Indijski ministrijski predsednik Nehru se te dni mudil v Pekingu, kjer je vrnil obisk Ču En Laju. Kitajska vlada mu je priredila izredno svečan sprejem. Tudi časniki ne varčujejo s toplimi pozdravi. V Aziji prevladuje prepričanje, da se Nehru ne bo vrnil praznih rok in da bo njegov obisk bistveno prispeval k ublažitvi položaja v tem delu sveta.

SUEŠKI SPORAZUM

Egiptovska in angleška vlada sta podpisali sporazum o Suez. S tem je bil odstranjen še en vir napetosti na bližnjem vzhodu. Sporazum je bil sklenjen za sedem let, angleške čete pa se bodo umaknile v 20 mesecih s sueškega področja. V sporazumu je zajamčena svobodna plovnba po sueškem prekopu.

UJETI VOJAKI

Radio LR Kitajske je poročal, da se je 15 kuomintangskih vojakov hotelo izkrcati na kitajski obali. Kitajska obalna straža je tri vojake ujela, ostali pa so pobegnili.

40 LJUDI UBITIH

Ob volitvah v parlamentu v Amanu je prišlo do hudih neredov, v katerih je bilo ubitih 40 oseb. Demonstranti so razbili izlozbe ameriške čitelnice in zažgali poslopje v katerem je ta ustanova. Polcija je demonstrante razgnala in šele nato so lahko požar pogasili. Vlača je za te neredne obdolžila pripadnike ilegalnih ekstremističnih strank.

S seje Delavskega sveta v tovarni „Iskra“

Proizvodom so znižali cene

Tovarna „Iskra“ v Kranju je eno izmed redkih podjetij, ki mu ne moremo očitati, da je ob splošni psihozi dvigovanja cen »upravičeno« ali neupravičeno podražilo svoje proizvode. Iskri izdelki imajo namreč že 3 leta stabilne cene, kar dokazuje dokaj solidno poslovanje podjetja. Pojavlja se tu seveda vprašanje, če je bilo to res zavestno ali morda samo komercialna nujnost. Upajmo, da zadnje ni prvi vzrok.

Na zasedanju delavskega sveta, ki je bilo v petek, 22. okt., je bil med drugim sprejet tudi sklep, da se cene vrtilnim strojem EVSI, dinamom za kolesa in nekaterim drugim izdelkom, predvsem drobne potrošnje, znižajo za 10 odstotkov. Pregledali bodo še vse možnosti (rezerve in slično), ki bi lahko vplivale na znižanje cen. Člani delavskega sveta so nadalje sklenili, da bodo vnaprej vseskozi stremeli za tem, da bodo čim bolj pocenili proizvode svojega podjetja. Nadplanskega dobička s prodajo ne

bodo več ustvarjali, kar se bo vsekakor ugodno odražalo na cenah. Delavski svet je mnenja, da ima ta sklep realno osnovo, zato njegova veljavnost samo prehodnega značaja. Tako je tudi prav. So namreč podjetja, ki mislijo, da so opravila svojo nalogo, če bodo pocenila blago le za teden ali mesec dni. Tako ravnanje pa je neresno, zato je potrebno, da ljudstvo in odgovorni organi vodijo točno kontrolo nad izvedbo sklepov o znižanju cen.

Komercialni uspeh

Izdelki kranjske tovarne Iskre si z uspehom utirajo pot na domače in svetovno tržišče, kar dokazuje, da so potrošniki zadovoljni z njihovo kvaliteto. Podjetje je v zadnjem času razstavljalo v Damasku, Celovcu, Trstu, na Dunaju, v Zagrebu in v nekaterih drugih jugoslovanskih mestih. Skupna vrednost zaključenih poslov na zagrebškem velesejmu znaša nekaj nad 288 milijonov dinarjev. — »Iskra« je v zadnjih letih precej povečala število svojih proizvodov, istočasno pa navezovala nove poslovne »tike« s tujimi državami. Predvsem se zanimajo za njene izdelke Turčija, Perzija, Burma, Avstrija, Bolgarija, Grčija, Madžarska, Egipt, Sudan, Saudska Arabija, Palestina, Libanon, Ceylon, Ho-

landija, Portugalska, Brazilija, Paragvaj in Indonezija. Na tržišču ima torej »Iskra« prav lepe perspektive.

Investicijske gradnje

Pereč problem predstavlja za podjetje tudi obnova strojnega parka. Stare, izrabljene stroje bo treba nadomestiti z novimi. Za razširitev proizvodnih kapacitet pa imajo v načrtu postopno nabavljanje novih strojev, v kolikor jim bodo to omogočale finančne možnosti. Da bi zmanjšali povprečno starost strojev, so napravili 4-letni načrt, po katerem bodo do konca l. 1957 zamenjali 308 strojev. Podjetje išče možnosti ne samo za naba-

vo strojev, temveč tudi za kreditiranje gradenj. Za sedaj imajo v načrtu zgraditev novega upravnega poslopja, povečanje orodjarne, skladišč in livarne. Stroški za to bodo znašali 186 milijonov dinarjev.

Strokovni tečaji

Vzdrževanje in ravnanje s stroji je v »Iskri« še na precej nizki stopnji. Le malo je delavcev, ki stroje res z ljubezljivo upravljajo, ki se zavedajo, da je treba splošno ljudsko imovino prav tako čuvati kot lastno. Vzrok nepravilnemu ravnanju s stroji je predvsem pomanjkljiva izobrazba delavskega kadra. Prav gotovo več kot polovica delavcev ne ve, kako je treba s strojem postopati. Zato je delavski svet sklenil v sklopu industrijske šole od časa do časa organizirati posebne tečaje, v katerih se bodo delavci strokovno usposabljali. Društvo inženirjev in tehnikov pa bo prisloščilo na pomoč pri sestavi programa. Delavcem bodo predvajali tudi različne strokovne filme, ki bodo spremljani z razlago. Uvedba omenjenih tečajev je prav gotovo koristna zamisel, saj je dolžnost vsakega podjetja, da skrbi za strokovni dvig svojih kadrov. J. O.

POPRAVEK

V zadnji številki našega lista se nam je v članku z naslovom »Komisija za ljudsko zdravstvo in socialno politiko« vrnila ne ljuba pomota, ki popolnoma spreminja vsebino stavka. Pravilno bi se stavek moral glasil: Vsi domovi naj bi opravljali vso preventivno in kurativno službo, sredstva za preventivno naj bi črpali iz proračunov komun (ne iz okrajnega proračuna!).

Stanovanjski problem v Radovljici pred rešitvijo?

Razvoj industrije in obrti v okolici in mestu samem, preseleitev OLO in drugih uradov z Jesenic, naselitev delavcev, uslužbencev in upokojeencev iz raznih krajev, vse to je povzročilo v lepem gorenjskem mestecu Radovljici hudo stanovanjsko stisko.

Prizadeti, ki so jim dopuščale razmere, so začeli že pred leti graditi v okolici mesta dvostanovanjske hiše. V nekatere so se lastniki že vselili, v druge pa se bodo verjetno že prihodnje leto. Pri gradnji hiš je bilo opaziti posnemanja vredno dejstvo, da so graditeljem pomagali pri terenskih delih, polaganju železobetonskih plošč ipd. prijatelji, znanci ali sorodniki. Skupno z njimi so krepko prišli za delo in tako so bila marsikatera dela neverjetno hitro dokončana.

di družbena skupnost, po 2 milijona dinarjev. Če gradi družbena skupnost, potem je hiša last splošnega ljudskega premoženja, treba jo je vzdrževati, kar tudi stane precej denarja, ki se investitorju nikdar ne vrača. Prav nasprotno pa je, če se da kredit zasebniku, kajti ta bo moral plačevati obresti, ki bodo krije eventualni odpis dolga ali pa subvencijo. Razen tega bo zasebnik leto za letom vračal podeljeni kredit, ki bo na ta način v celoti vrnjen mestni občini. LOMO bo na ta način imel spet sredstva za dajanje kreditov novim interesentom, obenem pa bo mestni občini odpadla tudi skrb za vzdrževanje stavbe.

S takim osnutkom odloka se sedaj bavi ljudski odbor mestne občine Tržič. Problem se ni zrel, vendar je osnutek odloka že dobil precej jasne obrise. Ni dvoma, da je ta osnutek nadvse zanimiv in daje največjo možnost za omiljenje stanovanjske stiske. Če bi se v naših mestih vsako leto omogočilo delavcem graditi lastne hišice z dajanjem kredita in subvencije, potem bi v nekaj letih zrastle veliko število malih delavskih hiš in delavci se bodo počutili gotovo boljše pod lastno streho kot v največjem stanovanju. Obliki hiše pa bo LOMO glede na regulacijski in urbanistični načrt lahko uravnaval. J. V.

Sirom po naši domovini leže raztreseni grobovi padlih junakov. Na Dan mrtvih se bomo poklonili njihovega pomenu.

V Bohinju pa kar počas . . .

V bohinjškem kotu še do nedavnega ni bilo dosti zanimanja za ustanavljanje komun. Sedaj pa ugibajo, ali bi šli skupaj z Bledom ali bi bili samostojni. Skrbi jih, ali so sami gospodarsko dovolj močni ali ne. Toda če je to njihov največji problem, upamo, da ga bodo lahko rešili.

Bolj je zamotano vprašanje dela bodoče komun in o tem bi morali govoriti z volivci. Odborniki trdijo, da ljudje premalo sodelujejo z občastjo, oziroma z izvrševalci oblasti. Pa tudi v občinskem ljudskem odboru je dve tretjini ljudi, ki hodijo na sejo bolj kimat, kot pa mislijo z lastno glavo. »Če ti tako trdiš, potem bo že prava«, odgovarjajo predsedniku. Iz tega sledi, da morajo predsednik

in morda še nekateri bolj delavni tovariši misliti za ves odbor. To pa škodi nam vsem. Tako je marsikateremu odborniku večkrat vseeno, zakaj je hotel »Jezero« zaprti, da za Bellevue premalo skrbijo, da so otroci vdiralci v prostore in odnašali razne stvari. Takemu stanju je delno tudi krivo dotekanje sredstev v občinski proračun. Do konca preteklega meseca so od predvidenih sredstev 14.500.000 dinarjev dobili le 7.300.000 dinarjev, od predvidene udeležbe na dobičku gospodarskih organizacij, ki znaša 2.240.000 dinarjev, pa so dobili šele 12.077 dinarjev. Tako so z denarjem lahko krih le administrativne stroške in plače uslužbencem, vse drugo pa je ostalo nerešeno.

Dela pri gradnji hiš in cest, urejanju telovadišča, igrišča in parka, zelo hitro napredujejo. Povsod se opaža dobra organizacija dela, zato tudi delavcem ne manjka potrebnega delovnega poleta. Ko bodo vsa projektna dela v tem okolju izvršena, bo poleg starega fevdalnega mesteca nastal novi del mesta, ki bo imel povsem sodobno lice.

Doklej tako?

Pravzaprav gre le za droben dogodek ali bolje izjavo, ki pa nam bogato ilustrira, kako v nekaterih naših podjetjih gledajo na članke o gospodarskem kriminalu ali finančnih prekrških, ki jih med drugim objavljajo tudi naši listi. Članki s tako ali podobno vsebino prav gotovo nimajo namena kogarkoli izpostaviti ali morda »denunciirati«, pač pa imajo namen, da se napačne tega ali onega podjetja ali državljana javno povedo in z družbeno krivko v prihodnje preprečijo v korist naši skupnosti.

Tak namen je imel tudi članek z naslovom: »Za drag denar na izlet«, ki ga je naš list objavil v letošnji 41. številki. V njem pišemo, da je podjetje LIP iz Skofje Loke v avgustu letos priredilo izlet na otok Rab, in da se nikakor ni moglo ugotoviti, kdo izlet prireja oz. plača. Sindikat podjetja za izlet namreč ni imel denarja. Končno je bilo ugotovljeno, da so pred izletom prodali strojno listino »Odpadu« Kranj, za kar so

prejeli 57.120 dinarjev. Ta denar so porabili za izlet, s kakšnim denarjem pa so pokrili različne stroškov izleta pa menda še ni ugotovljeno. Ker je bil storjen finančni prekršek, ki so v naših podjetjih kaj pogosti, smo to tudi objavili iz razlogov, ki smo jih že zgoraj navedli. Morda bi šlo vse skupaj v pozabo, če ne bi neka uradnica tega podjetja v nekem razgovoru zatrjevala, da je pač vseeno, če smo enkrat v časopisih. Drugo leto na hromo ravno tako šli na izlet!!!

Kaj nam pove taka neodgovorna izjava. Nič drugega, kot to, da naši časopisi pišejo o sličnih stvareh zato, da nekaj pišejo; v podjetjih pa, ki so pri tem prizadeti, pa si mislijo svoje in nadaljujejo s politiko finančnih prekrškov. Tak način obravnavanja člankov s to ali ono vsebino nam nazorno kaže, da se nekatera socialistična podjetja kaj malo menijo za svoje napake. Če store prekršek plačajo pač penale, nato pa po starem naprej. Taka pot pa ne pelje daleč.

Gotovo je, da se pri ljudeh ne da neke zavesti, pa naj bo to socialistična ali kakšna druga, vzbuditi z administrativnim postopkom. Vendar živimo v socialistični državi, zato naj bi bila tudi naša zavest prav taka. Zlasti zahtevamo to od ljudi, ki delajo v naših podjetjih, ker tedaj bi bilo tudi manj sličnih prigod, kot je zgornja. —d.—

Pospešimo gradnjo stanovanjskih hišic

Tako družbena skupnost kot zasebniki so po osvoboditvi zgradili ogromno novih stanovanj, kar pa še ne zadošča, saj prebivalstvo posebno v mestih in industrijskih središčih hitro narašča. Gospodarske organizacije nimajo dovolj sredstev za gradnjo objektov družbenega standarda, zato se pogosto primeri, da že začetih stanovanjskih hiš industrijskih podjetij ne morejo graditi naprej. Naše občine so pretežno del svojih sredstev trošile za gradnjo stanovanj, vsled česar so zane-marjale gradnjo šolskih in prosvetnih, zdravstvenih in socialnih ter komunalnih naprav. Tako stanje bi moglo trajati še desetletja in desetletja in je zato nujno, da poiščemo možnosti za pospešitev gradnje stanovanj.

Ljudski odbor mestne občine Tržič odnosi njegov svet za gospodarstvo se že dalj časa bavi z osnutkom Odloka o dajanju kreditov za gradnjo zasebnih stanovanjskih hišic. Tržič ima že nekaj let poseben mestni fond, iz katerega daje kredite gospodarskim organizacijam za gradnjo in opremo go-

spodarskih naprav. Iz tega fonda je lani in letos izplačal milijonske vsote. LOMO Tržič je mnenja, da bi zasebnik gradil mnogo hitreje kot družbeni sektor, ker bi večino del opravil zasebnik sam v prostem času. Zasebnik pa se težko odloči za gradnjo hiše, ker pač nima potrebnih sredstev, četudi verjetno sleherni človek želi priti do lastnega doma. LOMO Tržič je mnenja, da bi dal okoli 800 tisoč do 1 milijon dinarjev kredita zasebniku, ki želi zidati, poleg tega bi mu dedelil stavbišče in dal na razpolago izbiro gradbenih načrtov. Pri tem ne bi bilo važno, ali ima zasebnik kaj lastnih sredstev ali nič. Mnogi temu ugovarjajo in zahtevajo, da ima tisti, ki začne zidati, vsaj že 40 odstotkov sredstev za gradnjo. Po mnenju drugih pa je to zmotno stališče, kajti s tem, da LOMO kreditira gradnjo nove hišice, ne tvega prav ničesar. LOMO bi izplačeval obroke dovoljenega kredita neposredno delavcem, ki delajo in neposredno bi plačeval račune za material. Kredit bi dobil le delavec ali uslužbenec, ki sme graditi le na območju, ki ga obsega regulacij-

ski načrt mesta. LOMO se za izplačani kredit vknjiži na prvo mesto nove zasebnikove hiše v zemljiški knjigi. Zasebnik lahko hišico proda, toda v tem slučaju mora biti iz kupnine krit naprej kredit, ki ga je dal LOMO. Pri prodaji hišice se zasebnik s prodajo ne sme okoristiti.

Zelo zanimiv je načrt ljudskega odbora mestne občine Tržič, ki ima več variant, in sicer: ali naj se zasebniku, ki gradi hišo zaradi stimulacije da posebna subvencija ali pa odpise del dolga. Morda bi kdo trdil, da LOMO s tem zapravlja denar, zato želimo takoj dokazati nasprotno: — Zasebnik prejme milijon dinarjev kredita po 1% obresti za dobo 30 do 35 let proti odplačilu v četrtletnih ali mesečnih anuitetah. LOMO bi mu odpisal del dolga, ali pa mu dal samo 800.000 din posojila in 200.000 din subvencije. Tako subvencijo bi prejembnik kredita v 30 odplačilnih letih odplačal z obrestmi vred in bi mu dejansko občina ničesar ne darovala. Vendar bi ga podelitev subvencije vzbudila, da bi pohitel z gradnjo hiše, in tveganje mestne občine? Če bi LOMO dal zasebnikom n. pr. 15 milijonov din kredita, vsakomur po 1 milijon, potem bi zasebniki zgradili s 15 milijoni vsaj 15, verjetno pa celo nad 20 stanovanj, medtem ko stane eno stanovanje, ki ga običajno gra-

Delavska prosvetna društva „Svobode“ stopajo v novo obdobje

Kaj je novega v stražiški „Svobodi“

Od petih sekcij, kolikor jih šteje »Svoboda« Stražišču, je najbolj delavna dramatska, ki letos tudi v poletnih mesecih ni mirovala. Lepo se je pripravila na občinski praznik mesta Kranja, 1. avgust. Sedaj z uspehom uprizorjajo »Miklovo Zalo« v režiji Borivoja Svetla, absolutno Akademije za igralsko umetnost. To delo so izbrali predvsem zato, ker zahteva množično sceno, v katere so vključili zlasti veliko število mladine. Mnogo mladih igralcev je to pot prvič nastopalo na odrskih deskah in režiser s tem neviranim kolektivom ni smel lahkega dela. Ples je nastudiral Marijan Kralj, sodavec Narodopisnega inštituta v Ljubljani, sceno pa je prispevalo Prešernovo gledališče. Ob študiju »Zale« so med novimi igralci odkrili tudi nekaj mladih talentov, kar prav tako predstavlja velik uspeh za dramatsko sekcijo. Tudi za »naprej se «Svoboda» navdušuje za podobno odrsko delo, ki bi zalelo čimvečje število igralcev. Prve dni v novembri bodo uprizorili »Dobrega vojaka Svejka«, za Novoletno jelko pa pravljico »Mogočni prstani«. Tudi med Cankarjevimi deli bodo nekaj izbrali. Vendar nastaja

tu še nek problem — kje dobiti denar za kvalitetno sceno, ki jo današnji človek zahteva. Stražiška »Svoboda« bi vsekakor potrebovala večje subvencije za ureditev svojih prostorov (električna napeljava, pleskanje oken, oprema). Za izposojalno obleko ipd. Dramski sekciji nudi zdaj vso pomoč Prešernovo gledališče v Kranju, za kar so mu igralci zelo hvaležni.

Marljivo deluje tudi pevska sekcija — za sedaj samo moški zbor, ki ga vodi tov. Edo Ošabnik. Vanj so vključeni sami mladi fantje in treba bi ga bilo razširiti. Zelja »Svobode« je, da bi pristopili zraven tudi starejši pevcil. Velika potreba se čuti v Stražišču po ženskem pevskem zboru, za katerega pa bo najprej treba najti pevovaljo. Predsednik Svobode tov. Bavdek upa, da bodo tudi za to našli primerno rešitev, tako da bo ženski zbor že v tej zimi ustanovljen.

Vso pohvalo zasluži nadalje še tamburaška sekcija, ki je prav tako kot zbor že priredila samostojen koncert in sodeluje tudi na raznih proslavah. Vodja Tone Ambrož je zelo poštenovalen in se trudi, da bi bilo

delo njegove sekcije kar najbolj plodno in živahno.

Veliko zanimanje je v Stražišču tudi za šahovsko sekcijo, v kateri se udeležujejo predvsem mladinci. Potrebovali pa bi višje kvalificiranega šahista za pouk teorije. Letos imajo na programu dvojeboje in teoretični študij, da se bodo usposobili za zahtevnejša tekmovanja.

V okviru »Svobode« deluje še knjižnica, katere duša je Zavrtil Karel, ki zelo vzorno skrbi zanjo. Knjižnica je za sedaj še v privatni hiši in treba bo najti zanjo primeren prostor in ga estetsko opremiti.

Najmanj uspeha pa ima stražiška »Svoboda« pri izobraževanju, čeprav je to njen osnovni namen, pa tudi ena najtežjih nalog. Letos sta bili najavljena dve predavanji, vendar je bil odziv zelo slab, kljub temu, da je bilo prvo predavanje spremljano s filmom. V načrtu imajo trimesečno gospodinjsko šolo za žene in dekleta, ki se bo pričela z januarjem. Eden glavnih vzrokov za pritegnitev širšega kroga ljudi v »Svobodo« je prav gotovo tudi pomanjkanje prostorov, zato bo treba čimprej dobiti stranski trakt Doma »Svobode«.

„Svoboda“ Kranj uspešno orje ledino

O načrtih kranjske »Svobode« v našem listu že pisali. Zacetek nove sezone obeta prav živahno delovanje. Skoraj vse sekcije so že pričele z delom in sprejeti program po svojih možnostih uresničujo. Celotna kranjska pionirja in cilbanji veslo za njihovo aktivnost. Kino odsek namreč redno vsako soboto in nedeljo prireja mladinskih predstav v zgoraj zgoraj dvorani Sindiškalega doma, ki jih otroci z največjim veseljem obiskujejo in so hvaležni društvu za tolikšno skrbnost. Na sprejeto so risanke, vzajemni, kulturni in potopisni filmi, ki jih dopolnjuje z razlago predsednik »Svobode« tov. Stok. Izbira je kaj peštra, od vseh pa se otroci najbolj navdušujejo za barvne filme, ki še posebno bogatijo njihovo otroško fantazijo.

V dramsko sekcijo »Svobode« je do sedaj vključenih 36 mladih ljubiteljev gledališke umetnosti, pogrešajo pa tudi sodelovanja starejših tovarišev. Za 20. november bodo nastudirali »Polom« Toneta Čufarja in s tem počastili spomin pisatelja — revolucionarja, ki je vzniknil iz delavskih vrst. Režijo prevzel tovariš Klavora. Dramska sekcija ima v načrtu še Spitzerjevo spevoigro »Nmam izozar«, ki so jo izbrali predvsem zato, da bodo zajeli igralce čimbolj množično. Temu de-

lu bo sledila »Rdeča kapica« za najmlajše, tudi spevoigra. Nadalje bodo nastudirali še tri partizanske enodeljanki.

Tudi kranjski glasbeniki, ki so že dalj časa čutili potrebo po enotnem glasbenem telesu, so letos ustanovili svoj orkester, ki šteje 26 članov. Prvikrat bodo nastopili 29. novembra. »Svoboda« bo še letos ustanovila delavski pevski zbor (mešan), ker želi ustreči vsem delovnim ljudem, ki čutijo veselje do petja, pa nimajo vse tiste glasbene osnove kot jo zahteva n. pr. pristop k »Prešernovem zboru«. Naši delavci bodo v njem oživljali stare, napredne in sveže tradicije predvojni »Svobode«, zato bi bilo želeli, da se prijavijo v čimvečjem številu.

V kratkem bo pričel delati tudi krožek za politične in gospodarske vede, na katerem se bodo delavci lahko seznanili z vsemi problemi današnje družbene stvarnosti. Položaj, ki so si ga priborili v novi Jugoslaviji, zahteva od njih, da hitro in temeljito širijo svoje znanje in izobrazbo. Odgovorne funkcije v delavskih svetih, upravnih odborih in raznih organizacijah jih same silijo k učenju. Da delovni ljudje mesta Kranja čutijo potrebo tudi po obvladanju slovenskega in srbohrvaškega jezika, dokazuje prijava v tečaj za ta dva pred-

Odgovor na anketo o spomeniku padlim borcem v Kranju

Ni prav, da je za spomenik padlim borcem, ki ga nameravajo postaviti v Kranju, tako malo zanimanja med prebivalstvom. Predvsem ljudje s širšim vpogledom v arhitekturo in bodoči razvoj samega Kranja vedo, pre malo sodelujejo v tej glavni razpravi, zato se oglašajo pač le laiki in prispevamo svoje lastne predloge k diskusiji o obliki in lokaciji bodočega spomenika.

Vsekakor je treba najprej pomisliti, kaj pomeni mesto Kranj za Gorenjsko in upoštevati tudi dejstvo, da leži ta gorenjska prestolnica v neposredni bližini državne meje. Drugič se moramo zavedati, da je mesto do kakšne starinske in da mu kakšno moderen spomenik ne bi ustrezal. Tretjč pa se moramo vprašati, kje so v Kranju pravzaprav mesta, kjer bi lahko stal veličasten spomenik, s katerim bi se Kranjanci oddolžili vsem padlim borcem. Ta spomenik bo moral izražati vso veličino našega boja za svobodo in njegov pomen bo moral biti razumljiv tudi bodočim rodovom.

Jaz si n. pr. zamišljam, da bi v Kranju ustrezal spomenik v obliki svetilnika, ki bi moral doseči višino kranjskih zvonikov. Zgrajen naj bi bil iz železobetona, v zunanje stene naj bi bile vdolane grobe gnančne

skale, in sicer toliko, kolikor borcev je padlo v Kranju. Omenjeni svetilnik naj bi stal na štirih masivnih podstavkih in v notranjosti teh podstavkov bi bila grobnica. Ti podstavki bi se vezali v obliki obroka, na vrhu tega obroka (v višini 6 m) pa naj bi stal bronast kip. Sele nad njim bi se ti podstavki v primerni višini zllili v celoto in zakipeili proti nebu. Ta svetilnik bi torej predstavljal svobodo, skale bi spominjale na padle borce in bronasti kip na stražarja in čuvarja svobode in naših meja.

Sedaj pa še o mestu, kjer naj bi spomenik stal. Vsekakor si ne morem misliti ustreznejšega kraja, kot je vrt Rosove hiše (Koroška cesta 1) na vrhu Jelenovega klanca. To zgradbo bo treba tako slej ali prej podreti. Dohod od spomenika pa bi lahko napravili tudi z Ljubljanske ozioroma Struževe ceste (t. j. ovine poleg Lepardiceve hiše) v obliki stopnišča.

Jasno pa je, da je poleg te variante še nebroj drugih, o katerih naj bi organizacije ali pa posamezniki spregovorili in dali svoje predloge, in to čimprej, da se ne bi stvar zavlekla v nedogled, kajti zavedati se moramo, da bomo že prihodnje leto praznovali 10-letnico osvoboditve.

Kristof

sopodarstva, kmetijstva ipd., h katerim bodo vabljeni predvsem ljudje, ki delajo in se zanimajo za neko določeno stroko.

Tako je torej zaorala ledino kranjska »Svoboda«. Delovni kolektivi so pokazali za njene potrebe veliko razumevanje in ji pomagali premagati začetne težave. Sedaj je vključenih vanjo 373 aktivnih članov in vsak dan se prijavljajo novi. Tako je tudi prav. Z vključevanjem v »Svobode« dokazujejo delavci visoko socialistično zavest in dajejo tem društvom resnično delavski pečat, obenem pa ustvarjajo temelje novi kulturi.

O. J.

Uspeli gostovanji

Pevski odsek Svobode Jesenice, v okviru katerega delujeta moški in mešani pevski zbor, kaže, da bo tudi v letošnji sezoni od vseh odsekov najdelavnejši. Zbora sta priredila v minuli sezoni vrsto gostovanj po krajih radovljanskega okraja, letos pa nameravata obiskati tudi ostale okraje. Mešani zbor, ki šteje okoli 70 članov, je bil tudi edini zastopnik pevskih zborov radovljanskega okraja na velikih proslavi na Ostrožnem. Na povabilo Koncertne direkcije Slovenije je priredil minulo nedeljo prvo gostovanje letošnje sezone. Koncertain je v Dolenjskih Toplicah in v Žužemberku. Ob koncerta sta bila lepo obiskana in so bili nastopajočji deležni izrednega navdušenja med poslušalci. Pevski zbor Svobode Jesenice je hvaležen Koncertni direkciji Slovenije, da je omogočila gostovanja v Dolenjskih Toplicah in predvsem v Žužemberku in se bo podobnemu vabilu tudi v bodoče z veseljem odzval. Nuditi borbeno, delavsko, umetno in narodno pesem tistemu občinstvu, ki je te najbolj potreben, se pravi opravljati resnično poslanstvo delavskega pevskega zbora.

»POTOVANJA MARKA POLA« v prevodu dr. Vladimira Preznovnika, To so zanimivi popolni zapiski in tudi danes, po tolikih letih, bodo bralci z veseljem prebrali popise daljnih vzhodnih dežel in njihovih ljudstev, ki spominjajo na pravljice svet iz »Tisoč in ene noči«. Knjigo je opremil Uroš Vagaja. V naslednji knjigi
STEFAN ZWEIG: »MAGELAN« nam je pisatelj Zweig predstavil drugega velikega potnika, portugalskega pomorščaka Magellana, ki je objadral svet. To je bil za tisto dobo drzen

in tvegan podvig, a raziskovalec Magellan je uspel. S to knjigo, ki je opremljena z več posnetki podob iz takratne zgodovine in z zemljevidom Magellanovega potovanja, smo dobili nov prispevek iz Zweigove zbirke zgodovinskih romanov, ki ga je prevedel Pavle Flerš.

KAREL J. ERBEN: »ČESKE PRAVLJICE« je knjiga, ki prinaša mladim bralcem izbor najlepših čeških pravljic, znanih širom po svetu. Tako je na prvem mestu pravljica o Dolgem, Širokem in Bistroumnom, pravljica o Zivi vodi, o Zlatih vilah, Divjih ženah in še vrsta pripovedi, ki nam pričajo o človeških sanjah in željah po lepem življenju, kot so ga oblikovali po imenu pozabljeni ljudski pesniki. Pravljice je pred dobrih sto leti zbral in zapisal Karel J. Erben, slovenski prevod pa je oskrbel prof. Fran Bradač. Ilustrator Janez Vidic je narisal 12 celostranskih podob, ki bodo mladim bralcem vedno še bolj priljubljene knjigo. Mladinska knjiga je pripravila še delo arbskega pisatelja

Na Hrušici obnavljajo kulturni dom

Hruščani so že poznani kot dobri organizatorji pa tudi kot dobri kulturni delavci. Takoj po osvoboditvi so si iz razpadajočega železniškega skladišča tik ob vhodu v Karavanški predor uredili skromno dvorano, ki je služila za študij in istočasno za vse kulturne prireditve. To skladišče pa so pred dvema letoma preuredili v ličen kulturni dom z lepo urejenim majhnim odborom. Potrebam današnje kulturne dejavnosti na Hrušici pa ta dom ne ustreza več. Domačini so brez obotavljanja prišli za delo in z lastnimi sredstvi ter prispevki Ljudskega odbora mestne občine Jesenice in Ljudskega odbora okraja Radovljica, pričeli obnavljati sedanji kulturni dom, iz katerega bo sredi prihodnjega leta zrasel moderno urejen kulturno-prosvetni dom. Podjetnost Hruščanov je bila v marsikaterem oziru lahko za vzgled tudi ostalim krajem, ki čakajo le na pomoč, sami pa se ne lotijo dela.

JANKA VESELINOVIČA — »HAJDUK STANKO«, v katerem zaživi pred nami doba okoli leta 1804, ko je Srbija ječala pod turškimi nasiljem. Najodločnejši mladi ljudje so odšli v planine in postali uporniki — hajduki. 1804. leta je izbruhnila velika srbska vstaja, ki je trajala 7 let in je močno omajala turško oblast. L. 1806 je vzplamtel upor tudi v Bačvi, kjer se odigrava Veselinovičeva povest. Prevedla jo je Marija Kmetova, risbe pa so delo mladega in talentiranega srbskega mladinskega ilustratorja Save Nikoliča.

BOGOMIR MAGAJNA: »RACKO IN LIJA« je naslov znane zbirke resničnih zgodbic o dečku Racku in deklici Liji, dveh otrocih, ki doživljata vse mogoče dogodivščine, vesele in žalostne. Ta knjiga govori pravzaprav o naših otrocih, ki jo bodo zaradi njene zabavne in prisrčne vsebine z navdušenjem prebrali. — Knjigo je izdala knjižnica Sinjega galeba, mišne ilustracije pa je prispeval Uroš Vagaja.

Pregledali so dosedanje delo

V četrtek, 21. t. m., so se člani Svobode Primsko-goranskega in zgorajni dvorani Zadržne-

Nastop neznanih talentov

Zveza kulturno - prosvetnih društev radovljanskega okraja želi razgibati in zainteresirati za kulturno-prosvetno dejavnost tudi tiste kulturnike radovljanskega okraja, ki v društva še niso vključeni. Razpisala je nastop neznanih talentov, ki bo v decembru v Mestnem gledališču na Jesenicah. Za razpis se zanimajo številni poslušalci radija Ljubljana, ki jim je oddaja pod naslovom »Nastopajo neznan talenti« še posebno pri srcu. Vsem, ki bodo na jesenškem nastopu neznanih talentov nastopali, bodo poverjeni potni stroški, desetim, ki jih bo občinstvo izbralo kot najboljše, pa bodo izplačane tudi denarne nagrade.

ga doma, da pregledajo svoje dosedanje delo in uspehe. V imenu Zveze Svobode Slovenije je navzoče pozdravil tov. Vidic. Za njim jih je pozdravil še predsednik Okr. odbora Ljudske prosvete in predsednik Svobode Stražišče tovariš Bavdek. Predsednik domače Svobode je v svojem govoru nakazal uspeh in delo vseh sekcij, ki so združene v društvu. Strelci so sodelovali na treh tekmovanjih, na katerih so zasedli prvo in drugo mesto. Prav tako je u-

spesno delovala dramatska sekcija. Nastudirala je tri odrska dela in organizirala gostovanja. Tudi tamburaši, pevcil in folklorna skupina so s svojim delom povsem zadovoljili. Poročilo predsednika je sledila pohvalo blagajnika, ki je marsikoga razveselilo. Svoboda je z denarjem pravilno gospodarila in ima celo nekaj dobička, ki ga bodo takoj uporabili. Precej bo treba prispevati za novo ustanovljeno lutkarsko sekcijo, ki je pravkar pričela z vajami.

Pričetek pouka na baletni šoli

V petek, 5. novembra, začne poukom Baletna šola v Kranju, ki bo delovala v okviru »Svobode«. Do sedaj se je prijavilo vanjo 148 mladih ljubiteljev plesne umetnosti. Razdeljeni so v 3 grupe, od 8.—10. leta v prvo, od 11.—14. v drugo, od 14.—20. leta pa v tretjo. Vaje bodo v garderobi telovadnice na II. gimnazije. Prva grupa naj se javi tam 5. novembra ob 14.15 uri, druga ob 15., tretja pa ob 16. uri. Starši bodo obveščeni o trajanju pouka, tako da bodo lahko nadzorovali svoje otroke, če se

pravčasno vračajo domov. Tudi šole bodo vodile nadzorstvo nad gojenici Baletne šole, kajti, če bodo ti pokazali slabe uspehe, bodo morali balet opustiti.

Folklorna skupina bo imela redne vaje ob torkih v Sindiškali dvorani tovarne »Sava« v Kranju. Ta grupa šteje 22 parov in jo sestavljajo bivši učenci Gumarske šole, ki imajo nastudiranih že lepo število ljudskih plesov. Sedaj bo ustanovljena še začetniška folklorna skupina, v katero naj bi se predvsem delavci prijavili v čim večjem številu.

Pismo iz Selc in Gorenje vasi

V Selcih so na zadnjem občinskem posvetovanju Socialistične zveze mnogo razpravljali o kulturnih vprašanjih. Navzoči so bili predvsem kulturni delavci, ki so obravnavali v glavnem stanje naših knjižnic in pa organizacijo tečajev. Knjižnico imajo zaenkrat samo v Selcih in Bukovici, v Bukovščici pa jo bodo šele ustnaovili. Okrajna zveza ljudsko prosvetnih društev v Kranju jim je že dodelila potrebno pomoč. V Selcih in Bukovici so dekleta vsa prejšnja leta obiskovala tečaj za ročna in gospodinjska dela. Te tradicije tudi letos ne nameravajo opustiti. Posebno pažnjo bodo tokrat posvetili tečaju za polpismeno mladino, t. j. za tiste mladince in mladinke, ki so obiskovali šolo med okupacijo in zato niso imeli možnosti za pridobitev potrebne

izobrazbe. Organizirali bodo tudi različna zanimiva predavanja iz gospodarstva, kmetijstva in drugih področij.

Tudi v Gorenji vasi so člani SZDL na svoji konferenci razpravljali o potrebi tečajev in knjižnic, ki v nekaterih vaseh še obstojijo. Pereče je tudi vprašanje gledaliških odrov in dvoran. Ti so povsodni neopremljeni in neprimerni za uprizorjanje raznih iger. V Hotavljah imajo lep zadržni dom, že precej opremljen, dobili pa so tudi pomoč za ureditev dvorane. V Gorenji vasi adaptirajo dom Partizana, na Trebji pa bodo prav tako morali preurediti gasilski dom, v katerem imajo tudi gledališko dvorano, ki pa je mnogo preumajna in ne ustreza današnjim zahtevam.

Z'inski program Ljudske univerze

Ljudska univerza v Radovljici je izdelala načrt za novo sezono. Organizirala bo vrsto predavanj politične, kulturne in znanstvene vsebine. Med njimi bodo tudi predavanja aktualnega značaja, ki bodo obravnavala probleme delavskega samoopremljanja, naš gospodarski sistem, znanje politična vprašanja i. pd. Znanstvena predavanja bodo pojasnjevala nastanek življenja in razvoj živih bitij, znanost in praznovanje, zgodovino umetnosti, zdravstvo, zopet drugi predavatelji pa bodo

govorili o filmih, reaktivnih letalih, planinski flori in drugih zanimivostih. O pravilni prehrani otrok je doslej že predavali dr. Anton Silivnik, O pomenu Dneva združenih narodov pa dr. Anton Žun. Zal sta bili obe predavanji kaj slabo obiskani. Na zadnjem smo predvsem pogrešali mladino, da bi se seznanila z naloga OZN, ki si prizadeva za mirno sožitje med narodi in nudi pomoč gospodarsko manj razvitim državam.

Gospodarske novice iz vse države

TRETJI MEDNARODNI TEDEN USNJA IN UBUVTE

V Zagrebu bo od 7. do 14. novembra v prostorih zagrebskega veleposlaštva tretji mednarodni teden usnja in ubuve. Razstavljalo bo stroje proizvode 88 domačih razstavljalcev in 11 inozemskih. Kakor prejšnja leta bo tudi letos ocenjena kakovost najboljših proizvodov, ki bodo dobili zlato in srebrne kolajne.

Ker se bo v tednu usnja in ubuve zbralo v Zagrebu veliko število usnarjev in izdelovalcev ubuve, bo društvo usnarjev priredilo večje število strokovnih predavanj. Predavalci bodo znani domači in inozemski strokovnjaki.

DOSLEJ 2 IN POL MILIJONA KG BOMBAŽA

Po podatkih podjetja »Makoteks« v Skoplju je letošnja žetev bombaž v Makedoniji v primeri z lanskim letom večja za okrog 30 odstotkov. Bombaž je tudi po kakovosti boljši. Doslej je to podjetje odkupilo okrog 2 in pol milijona kg, do konca odkupne sezone pa bodo po vsej verjetnosti odkupili še okrog 2 milijona kg bombaža, to se pravi dvakrat več kot lani.

JAPONSKA UVAJA NOVO LINIJO ZA JUGOSLAVIJO

»Jugopres« poroča, da bo japonsko pomorsko društvo »Nipon Yusen Co« v kratkem uvedlo redno linijo za Jugoslavijo. Do sedaj vzdržuje edino linijo za Jugoslavijo in Daljnim Vzhodom Jugoslovanska linijska plošva. Parnik »Akagi Maru« (10.170 ton) bo odplul iz japonskih luk verjetno konec oktobra in bo izkrcal tovor v Pireju, Solunu in na Reki.

»SLOBODA« BO POVEČALA PROIZVODNJO CEMENTA

V zagrebški tovarni cementa »Sloboda« je začela obratovati velika nova rotacijska peč. Z novo pečjo bo tovarna povečala proizvodnjo cementa za nadaljnjih 100.000 ton letno.

Zaključek gospodarske razstave na Bledu

»Izredno okusno in impresivno razstavo zapuša človek s polnim srcem volje za nove napore in delo pri razvijanju proizvodnih moči naše domovine!« je nekdo izmed 150.500 obiskovalcev gospodarske razstave »Bled Commerce« zapisal v knjigo vpisov. Razstava je bila odprta dne 1. maja v pro-

storih Kazine in Zdraviliškega doma in zaključena pa 3. oktobra 1954. leta.

Na razstavi je sodelovalo 107 podjetij, in to 84 iz LR Slovenije, 10 iz LR Hrvatske, 9 iz LR Srbije, 2 iz LR Bosne in Hercegovine, po eno iz Makedonije in avtonomne pokrajine Vojvodine. Če primerjamo lanskeolet-

no število razstavljalcev 49 (samo iz Slovenije) z letošnjimi iz vse države, dobimo šele pravo sliko o razvoju te velike vsakoletne razstave na Bledu. Od skupnega števila obiskovalcev odpade 65 odstotkov na inozemske goste. Njihovi zapiski v knjigi obiskovalcev izražajo pohvale in priznanja naši mladi industriji, domači obrti in sploh vsej naši lepi domovini. Seveda ne manjka tudi pohval in priznanj iz vrst naših obiskovalcev. Razstavo je obiskal takoj po otvoritvi tudi predsednik republike maršal Tito, ki se je o razstavi zelo pohvalno izrazil in se tudi vpisal v knjigo gostov. Neštete delegacije in skupine, ki so obiskale Bled, so si z zanimanjem ogledovale proizvode naših ljudi. Med drugim lahko v knjigi obiskovalcev tudi beremo: »Vsa pohvala razstavljalcem, organizatorjem in vsem sodelavcem z željo, da Bled ne bi bil le paša občudovalcem z vsega sveta, temveč hkrati tudi močan posredovalec naših izdelkov na poti v široki svet.«

Nešteto priznanj, pohval in izrazov simpatije letošnjih tujih obiskovalcev je dokaz, da je ta gospodarska manifestacija dosegla svoj namen, to je, prikazati tujim turistom, ki po večini izhajajo iz vrst delovnih ljudi, storilnost in napredek naše socialistične ureditve. Ogromna večina tujih gostov, ki prihaja prvič v našo državo, se ne more načuditi izdelkom naše industrije in domače obrti. S to razstavo je bil dosežen tudi zaželeni komercialni uspeh.

Kmetijski svetovalec Prašičja kuga

V nekaterih občinah (Kranj, Senčur, Predoslje, Naklo, Predvor) se je pojavila zelo nalezljiva bolezen prašičev — prašičja kuga. Ta bolezen se je došlejši pri nas pojavljala le redko in v posameznih slučajih, tokrati pa v takem obsegu, da resno ogroža našo prašičjerejo.

Za to boleznijo obolijo prašiči vseh starosti. Vzrok obolenja je kužilo — virus, ki kroži po krvi in izzove splošno zastrupljenje telesa. Temu se pridruži še vnetje črevesja in pljuča. Okuženje povzroči skoraj izključno le hrana, Strup — kužilo se razširi s krvnim obtokom po vsem telesu in ga vsebuje vse izločine, predvsem seč — scalina. Razumljivo je, kako lahko se prašiči okužijo. Kužilo, ki ga izločajo vse bolne živali, ostane živo še dolgo časa v suhem blatu, ter se zdravi prašiči, ki pridejo na to mesto, redno okužijo. Bolezen se zlasti širi po rezarjih, nakupovalcih ter vseh onih osebah, ki hodijo od hiše do hiše in pridejo v stik s prašiči. Najbolj pa se bolezen širi z mesom zasilej zaklanih prašičev. Pomije, ki izvirajo iz krajev, kjer se uporablja to meso, so stalna nevarnost za okužbo.

Prašiči obole navadno po dveh, največkrat po osmih dneh ali pa celo po 21 dnevih po okuženju. Živali slabo jedo, raje pišejo ter se zapletajo z zadnjim koncem. Blato je najprej zapenceno, posebno v začetku bolezni. Bolezen se lahko razvije hitro in živali poginejo po nekaj dneh, navadno pa se bolezen vleče nekaj tednov ter živali shirajo.

Zdravljenje že obolelih prašičev ni uspešno, zato je treba take živali poklati. Meso je navadno užitno, vendar je treba

skrajne previdnosti, da se s tem mesom bolezen ne širi. Proti kugi nimamo tako uspešnega sredstva kot proti rdečici. Cepljenje proti kugi je uspešno le pri onih živalih, ki so popolnoma zdrave, še rade žro, ter nimajo povišane telesne toplote. Iz tega vidimo, kako važno je, da živinorejec vsako sumljivo obolenje takoj prijavi pristojnemu veterinarju.

Trupla poginjenih živali ter vsi odpadki prislilno zaklanih prašičev se morajo tako zakopati, da je onemogočeno vsako širjenje bolezni. Gnoj in stelo iz okuženih hlevov je treba odpeljati na njivo ter podorati. Gnojišče, kanale ter gnojno jama je treba večkrat politi z apneno vodo. Vsi leseni deli, ki so slabi, naj se sežejo. Korita, stene, pod, posode za krmiljenje ter vse kar je prišlo v stik z obolelimi prašiči, je treba oprati — poribati z vročim lugom. Na 40 litrov vroče vode damo 1 kg lužnega kamna. Tudi obleko in obutev zaposlenih ljudi je treba razkužiti. Tako razkužite v potrebnih ponoviti trikrat, in sicer vsakih 5 dni. Končno je potrebno vse stene in pod prebeliti s sveže pripravljanim apnenim beležem, kateremu primešamo 3% kreolina. Tako razkužen hlev naj ostane prazen 3 tedne. Le v tak hlev lahko brez skrbi postavimo nove živali.

Ta bolezen je torej zelo nalezljiva, zato je bila odredjena začasna zapora tedenskega sejma v Kranju kakor tudi omejen promet s prašiči iz okuženih in ogroženih krajev. Vse živinorejce opozarjamo, da vsa sumljiva obolenja prašičev čimprej prijavijo pristojnemu veterinarju ter vestno izvajajo vsa njegova navodila.

Zadnje tople sonce prijetno boža razkuštrane glavice pastirkov na jesenski paši

Zadružniki sprejemajo nova pravila

Na občnih zborih kmetijskih zadrug radovljiškega in kranjskega okraja sprejemajo zadružniki nova zadržna pravila in razpravljajo o drugih gospodarskih vprašanjih. Za kmečke zadruge kranjskega okraja je pripravila enotna pravila OZZ, ki so jih zadružniki tudi sprejeli. V radovljiškem okraju pa so pripravili v vsaki drugi tedni nekaj zadrug že imelo občne zbornice in sprejelo svoja pravila, druge zadruge pa jih bodo pripravile do konca novembra.

Na občnih zbore so zadružniki razpravljali tudi o gospodarstvu in uspehu kmetijskih zadrug v prvem letuju. Po njihovih ugotovitvah bo večina zadružni-

drug uspešno zaključila leto, vendar ne s takimi dobički kot lani.

Zadružniki so mislili tudi na ostale panoge gospodarstva, kjer bi lahko dvignili dohodek. Pri tem so prišli do zaključka, da bi si lahko mnogo pomagali z živinorejo, kajti v radovljiškem, pa tudi v kranjskem okraju je opaziti velik napredek. Razen tega so na zborih govorili tudi o pripravi za pomladansko setev, o načinu gnojenja, škropljenja sadnega drevja itd. Skoro vsi popolnoma pa je izostala diskusija o davkih, kar da slutiti, da so kmetje bolj zadovoljni z novim načinom obdavčevanja.

šport * šport * šport

Uspešen nastop Projektorja v Subotici

Pretekli teden so igralke in igralci kranjskega Projektorja preživeli v Subotici. Tam je bilo namreč od petka do nedelje državno ekipno prvenstvo za ženske in mladinke in prvi del zvezne lige za moške. V vseh disciplinah so nastopili tudi Kranjčani in dosegli naslednje uspehe: mladinke v postavi Teran in Dolenc sta zasedli tretje mesto za Spartakom in Opatijo in pred Metalcem iz Kraljeva. To je za mladi igralci, ki nastopata komaj leto dni precej lep uspeh. Se boljše pa sta isti igralci odrezali v konkurenci ženskih ekip. Zasedli sta namreč 5-6 mesto in v predtekovanju celo premagali ekipo Opatije s 3:1, to je isto ekipo, ki je pri mladinkah bila druga. Vrstni red pri ženskah je bil: Partizan, Grafičar, Spartak, Metalac-Sisak, Projektor in Drvodoljec-Osljcek, Opatija in Vojvodina itd.

Moška ekipa v postavi Ahačič, Hlebš in Rebolj je zasedla v 1. delu šesto mesto. Vrstni red je takle: Spartak, Grafičar, Partizan, Opatija, Tesla, Projektor, Sloga, Sloboda, Vojvodina in Jesenice.

V posameznih srečanjih je Projektor zabeležil naslednje rezultate: proti Grafičarju 2:5, Ahačič in Rebolj sta premagala Čukliča, proti Tesli-Rijeka 4:5, Ahačič je premagal Zulejkiča in Hamerlica, Rebolj pa Rožo Hamerlica. Proti Opatiji 0:5, Partizana so premagali 5:4 vsi, trije Kranjčani so premagali Petroviča, Ahačič in Rebolj pa še Markoviča, Gabrič pa je ostal neporažen. Proti Slogi-

Beograd 5:4, Hlebš je premagal Mihajloviča, Ahačič Mihajloviča, vsi trije pa Veselinoviča. Naslednje zmagostore so Kranjčani beležili proti Slobodi iz Zagreba 5:3. Ahačič je dobil vse tri točke: Krasič Vinko, N. Krasič in Franjič, Rebolj pa proti N. Krasiču in Franjiču.

Proti Spartaku, so izgubili 1:5. Ahačič je premagal Kovačiča, proti Vojvodini pa 3:5. Ahačič je dobil igri proti Takaciču I. in Kovaču, Rebolj pa proti Takaciču I. Dvojboj je Jesenicami, ki je bil zadnji na sporedu, so Kranjčani dobili 5:4. Vsi trije so premagali Zlebirja, Ahačič Jerama in Hlebš Štrumbala, dve točki pa so Kranjčani zaradi pomanjkanja časa in utrujenosti prepustili Jesenicamom.

Ob popolni ocenitvi vseh pojavov, v katerih je bilo tekmovanje so Kranjčani odigrali največ iger, 70, dočim je bil

povpreček ostalih ekip 57, in to samo s tremi igralci, lahko rečemo, da je bil nastop v Subotici uspešen in da je kranjska ekipa dovolj močna, da lahko napravi neprijetno presenečenje tudi vsakemu izmed prvih starih ekip.

Projektor odpotuje po Evropi

Danes jutraj odpotujejo na daljšo turnejo po Zapadni Evropi igralci kranjskega Projektorja. Potem, ko bodo sodelovali na mednarodnem prvenstvu Avstrije na Dunaju, bodo Kranjčani nastopili še v Linzu, Aushbachu, Vierhelmu, Saarbrücken, Luxembourgu, Tuieru, Koblenzu in Liege. Kranjsko ekipo ki potuje pod vodstvom predsednika kluba Faturja, sestavljajo: Hlebš, Petrovič, Ahačič in Rebolj. Na Dunaj pa potujejo še mladinci Teran in Cesen.

Gimnazija Kranj : Gimnazija Reka

V nedeljo sta se zbrali na dijakih Korotana športni vrsti dijakov gimnazij iz Kranja in Reke, izven konkurence pa še

Tek okoli Kamnika

Za zaključek atletske sezone so marljivi športniki Atletske sekcije SSD Kamnik priredili v nedeljo, 24. t.m. tradicionalni tek okoli Kamnika. Na 4.500 m dolgi progji so se teka udeležili člani »Odreda«, »Ljubljane« in SSD Kamnika. Mladinci pa so tekli na 1.500 m dolgi progji.

Tehnični rezultati: člani: 1. Spacapan, »Ljubljane«, 11:58,8; 2. Svetina, »Odreda«, 12:31,0; 3. Rebolj, »Kamnik«, 13:06. Mladinci: 1. Franc Rutar, SSD Kamnik, 4:09; 2. Ciril Rutar, SSD Kamnik, 4:15,8; 3. Peter Marn, »Ljubljane«, 4:20.

Spored nogometnih tekem Gorenjske

za nedeljo, 7. novembra 1954
V Skofji Loki ob 14. uri Ločan: Prešeren, službujoči Bavdaš.
Na Hrušici ob 14. uri Hrušica: Jesenice, službujoči Palčič.
V Kranju igrišče Korotana ob 13. uri Korotan: Bled, službujoči Stromajer.
V Senčurju ob 14. uri Svoboda: Tržič, službujočega doioči Svoboda.

Neredi na igrišču na Hrušici

Hrušica: Tržič 1:2
Moštvo iz Tržiča je minulo nedeljo gostovalo na Hrušici. Rezultat tekmovalja bi bil lahko drugačen, če se domačini ne bi vedli skrajno nešportno. Tako igralci kot gledalci so uporabljali razne psovke ter grozili gostom in sodniku. Po končani tekmi je nekdo celo fizično napadel sodnika, drugi vroče-krvneži pa so s kamenjem obmetavali kamion, s katerim so se peljali gostje.

Potrebno je, da odgovorni forumi z energičnimi ukrepi zagotovijo, da se v bodoče kaj podobnega ne bo več primerilo. Hrušičani pa naj prihodnje poskrbijo za pravilno rediteljsko službo, ki je na tej tekmi splah ni bilo.

NEKAJ ZA NAŠE ŽENE Tudi kultura mimike je važna

Ohranitev lepih, pravih potez obraza je važna naloga vsake žene, ki se je žal le redko katera zaveda.

Vsakemu obrazu dajejo obliko kosti, mišice in koža. Posebno pomembno vlogo igrajo mišice, ki so prav na obrazu najbolj skoncentrirane. Obraz je mesto, kjer so zbrana najvažnejša čutila, s katerimi vzdržujemo zvezo z zunanjim svetom (vid, sluh, vonj in tip). Mišice so tiste, ki dajejo obrazu prožnost, hkrati pa ga lahko tudi deformirajo. Če je neka mišica preveč aktivna, povzroči na koži sledove. Zato se raje izognimo preživahnim gibom mišic, ki jih ponavljamo morda stokrat na dan, in tako preprečimo globoke gube, pogosto prezgodnje, ki

so posledica preizrazite mimike. Seveda s tem ni rečeno, naj reagiramo na razne dogodke popolnoma brezizrazno in toplo. Tudi tu moramo poznati neko pravilno mejo.

Tako imenovane progaste mišice reagirajo na ukaz naše volje. Če smo zdravi, po mili volji lahko gibljemo z obrvmi, ustnicami ali pa gubamo čelo, kar delamo pogosto tudi brez naše vednosti, iz gole navade. Naši občutki se odražajo na obrazu že za najmanjši vzrok. Pri vsem tem pa je treba najti način, s katerim bi ohranile mišicam prožnost, to se pravi, da jih ne obtežujemo s prekomernim delom, prečestimi gibi, ker to pusti nelepe sledove na koži. Skratka, obvladati moramo kulturo mimike.

Predvsem je važno, da potez obraza ne uničimo z lastnorčno masažo, ki ni strokovno popolnoma pravilna, kajti med tisoč ženami je komaj ena, ki to

res obvlada. Nadalje moramo paziti, da ne deformiramo obraza pri šminjanju, pudranju ipd. Isto velja za odstranjevanje šminke. Tega nikdar ne delamo nasilno ali s premalo kreme oziroma emulzije. Suha vata razvleče kožo in če postopek iz dneva v dan ponavljamo, je razumljivo, da bo koža na licih razvlečena in mlahava. Tudi prezgodnje gube napravijo najlepši obraz grd in le težko, težko jih bomo odstranile. Več možnosti pa imamo, da jih preprečimo, če se odvadimo neprestanega gubanja čela, ki ni prav nič estetsko. Obraz masiramo z lahkim udarjanjem prstov oziroma koščkom vate. Na ta način pospešimo cirkulacijo krvi. Tega tudi ne ponavljamo vsak dan, ker je tudi ta postopek lahko tvegan.

Pravilne poteze obraza ohranimo torej za dolgo časa le z umirjenim zadržanjem, ki ga mora osvojiti vsak kulturni človek.

Poceni predpražniki in copate

V družinah, posebno v tistih, ki štejejo več članov, se hitro naberejo kupi starih, ne več rabnih moških, ženskih in otroških nogavic. Teh nikar ne zavrzimo, ker nam utegnejo vedno koristiti. Lepo oprane shranimo na nek stalen prostor in ko se nam jih nabere dovolj, jih razdelimo po barvi in kvaliteti. Nato jih razrežemo na trakove, široke 1 cm. Iz njih bomo z debelimi iglami za pletenje ali kvačkanje napravile lične predposteljnice, krpe za pižemanje vročih loncev, copate za otroke ipd. Predposteljnice delamo navadno iz svilenih nogavic v dveh barvah, predpražnike pa iz debelejših moških nogavic. Krpe za pižemanje loncev bodo najokusnejše, če jih spletemo iz belih no-

gavic. Otroške copate na stopalih pošijemo s tanko kožo ali filcem. Iz starih nogavic navkačkamo lahko tudi denarnice ali torbice za naše otroke, ker so poceni in trpežne obenem.

Oprane nylon nogavice lahko porabimo za popravilo sita. Stare moške in druge debelejšje nogavice razrežemo na enake krpe in napravimo iz njih brisače za prah, krpe za čiščenje parketa, kljuk ipd. Nogavice, ki jih več ne nosimo, so tudi dobro zaščitno sredstvo za čevlje. Čevlje, ki jih nameravamo shraniti za daljšo dobo, preko zime ali poletja, natrpamo s časopisnim papirjem ali jih denemo na kopito, čeznje pa oblečemo nogavice, ki jih varujejo pred vlago in prahom.

Moda

Lep zimski plašč iz svetlega velurja z okroglim ovratnikom in nizko všitimi rokavi

AVOZEMNI VOJNI NEVARNOSTI

ZANIMIVOSTI

Agent postati je težko. To morajo biti fizično sposobni, zelo hrabri ljudje, vzdržljivi, da lahko več mesecev pa tudi več let žive sami zase, kajti pri takih poslih je lahko največji prijatelj kaj kmalu sovražnik. Poleg tega mora imeti tajni agent popolnoma v oblasti svoje živce, izraz obraza, govora in misli, da se ne bi niti v sanjah izdal. Mnogi domoljubi, ki so živeli med drugo svetovno vojno v Angliji, so s težkim srcem gledali na zločine, ki so jih delali Nemci. Ti so komaj čakali, med njimi zlasti Nizozemci, da se pridružijo borbi svojih zaveznikov. Ze leta 1941 je bilo več prostovoljcev v specialnih tečajih, ki so se nato kot špijoni padali spustili v nemško ozadje in tam opravljali sabotaže ali pošiljali državne skrivnosti v Anglijo. Ravno na ta dogodek pa je vezana največja zmača nemške obveščevalne službe in angleški najsramotnejši poraz. To je bilo takole:

DVOSTRANSKI AGENTI

V času med 8. nov. 1941. in 21. aprilom 1943. leta je bilo na Holandsko spuščeno 51 tajnih agentov, od katerih se je samo eden uspešno izkrcal na holandsko obalo. Vsakemu teh agentov so bili Nemci hitro na sledi. 47 je bilo ustreljenih, 5 pa so jih pustili kot vabo za sledeče agente. Hitremu polomu te vohunske organizacije pa je privedel samo en dvostranski agent! Se pri tolikšnih preiskavah jim slednjega ni uspelo najti. Šef nemške obveščevalne službe v Holandiji »Herr Schreder« je imenoval ta dogodek »angleška igra«, ki je za njega resda bila, a za Angleže težak poraz.

Drugi dogodek, ki je v britanskih analih napisan pod naslovom »Operacija Kengur« in v katerega je prav tako vmešan nek dvostranski agent, pa se je odvijala takole:

V začetku leta 1940 je v Anglijo zbežal nek Čeh. Toda vse bi bilo v redu, če bi bil samo beg, kajti v tistem času to ni bila redkost. Ta pa je šel tam

Za kratek čas

Nagrobni napis
Pariška opat De la Rivier je zapustil v oporoki 5000 frankov tistemu, ki bi mu sestavil najboljši nagrobni napis. Pred vojno je pomenila ta vsota ogromno bogastvo, zato je razumljivo, da so začeli mnogi pesniki pisati nagrobne napise. Nagrado pa je dobil nekdo, ki je svoj nagrobni napis, poln hvale dobremu opatu, zaključil z besedami: »Niti besede ne napišem več o njem. Za 5000 frankov je hvale že tako preveč.«

DVA ZANIMIVA SLUČAJA IZ BOGATE PRAKSE ANGLEŠKEGA STROKOVNJAKA ZA KONTRASPIJONAZO — POLKOVNIKA OREST PEENTA, STA DOKAZ HUDIH POSLEDIC DVOSTRANSKIH AGENTOV. KAKO STA V ZADNJI SVETOVNI VOJNI ANGLEŠKA IN NEMŠKA OBVEŠČEVALNA SLUŽBA IZIGRALI ENA DRUGO.

koj naravnost v Intelligence Service in se prijavil kot nemški vohun. V nemško agentsko službo je stopil zato, ker ni našel drugega načina, kako naj pobegne iz Čehoslovaške in se pridruži zaveznikom. »Kengur« — je bilo njegovo tajno ime — Angležem pa je povedal nekaj tajnih podatkov. Povedal jim je vse tajne naslove v Lisboni, kamor je moral pošiljati svoje vesti. Obvestil jih je, da mora ena lisbonskih bank na njegov naslov poslati mesečno 50 funtov. Njegova naloga je bila, da se kot rezervni oficir češke vojske vrine v vrste »Svobodnih francoskih sil«, kjer bi dobil vpogled v vojne tajne. Končno pa je povedal še skrivnost nevidljive pisave.

Ali je bilo mogoče »Kenguru« vse to verjeti? Zaradi varnosti so bili odrejeni trije, da zasledujejo njegovo delo. Po treh tednih so ti prišli do zaključka, da »Kengur« pripoveduje resnico.

Zdaj so angleži stopili v akcijo. »Kengur« je napisal prvo

pismo v Lizbono. Vseblina v pisemu je bila povsem vsakdanja. Med drugim pa je vsebovalo prav isto pismo tudi tekst, katerega pisanje je bilo vidno šele po kemičnem postopku. Angleži so poslali nekaj »tajnih« informacij — v resnici še vedno državne tajne, za katere pa so računali, da so Nemcem že znane. Na koncu pisma je »Kengur« prosil še za nadaljnje naloge.

Ker so »Kenguru« prej vzeli spisek tajnih naslovov, je ekspedicio pisem opravljal osebno načelnik angleške obveščevalne službe. Odgovor je prispel kaj hitro. Z nevidljivo pisavo je bilo napisano, da je treba zbrati podatke o številu umrlih zaradi nemških zračnih napadov, razporeditvi in moči mornarice, postojankah vojaških enot na jugu Anglije in o proizvodnji letal-lovcev.

Dva dni kasneje je prispel ček za 50 funtov. To je pomenilo, da delo teče ko po maslu. Malo so počakali in poslali drugo pismo. Dali so nekaj resničnih

podatkov, druge pa obrnjene za 180 stopinj od resničnosti.

ČE BI PRIŠLO DO INVAZIJE...

Tako je zdaj začela vesela igra. — Angleži so Nemce vlekli za nos! Največje zadovoljstvo zanje pa je bilo, ko so na zahtevo nemške vrh. komande, ki je takrat pripravljala »Operacijo morskii lev« (invazija Anglije), poslali skico minskih polj, ki so varovale luko Portsmouth, z napačnimi podatki. Tam, kjer so bili ozki prehodi, so označili gosta minska polja, a prehode so označili na mestih, kjer bi nemške ladje vletele v zrak. Toda žal Nemci nikoli niso izvršili invazije, pri čemer bi se prav gotovo poslužili informacij, ki jih je poslal »Kengur« in sledil bi polom...

Veseli Angležev pa ni trajalo dolgo. Več kot eno leto so Nemce zapeljevali in bili prepričani, da so skozi to imeli velike izgube. Kar na lepem pa ni bilo iz Lisbone nobenega pisma več. Verjetno so Nemci slutili, da nekaj ni v redu, ali pa jim je mogoče kak njihov agent odkril, kako je z vsoto stvarjo. »Operacija Kengur« je bila s tem končana, a Angleži so bili kljub temu zadovoljni, ker so s pomočjo »nemškega« špijona potegnili Nemce za nos in se jim maščevali za prejšnji poraz.

NENAVADNI POKLICI

„Pediker“ slonov

AMERIŠKE ZOOLOŠKE VRTOVE redno obiskuje človek, ki ima vsekakor enega najbolj nenavadnih poklicev na svetu. On je namreč »strokovnjak« za rezanje slonovih nohtov. Ta poklic ni lahek, saj se morajo nohti slonov rezati z žago in dietom. Dokler živali živijo v prostosti, narava sama skrbi, da jim nohti preveč ne zrastejo. Od neprestane hoje in teka se sami sproti brusijo, v zooloških vrtovih pa se sloni malo gibljejo. Nohti se ne »obrabijo« in treba jih je skrajšati. »Pediker« slonov je dobro plačan. Mora pa biti neprestano pazljiv, kar bi se lahko zgodilo, da bi nepočakana »stranka«, utrujena od dolgega olepšavanja, stopila z nogo nanj.

Poklicno „poslavljanje“

AVTOMOBILSKI KRALJ H. Ford se je nekoč poslavljal v newyorškem pristanišču od svoje hčere, ki je potovala v Evropo. V Ameriki se držijo običaja, da tisti, ki so spremlili svoje prijatelje in sorodnike na ladjo, stojijo na obali in jim mahajo, dokler se parnik ne izgubi v dalji. Ford, ki se ni nikoli odlikoval s posebno veliko sentimentalnostjo, se je kmalu naveličal stati na bregu. Ko se je parnik odmaknil za nekaj deset metrov, je Ford stopil k nekemu človeku v množici, po rasti in obleki podobnemu milijonarju, mu stisnil v roko deset dolarjev in ga zaprosil, naj maha hčeri namesto njega.

Čaja, da tisti, ki so spremlili svoje prijatelje in sorodnike na ladjo, stojijo na obali in jim mahajo, dokler se parnik ne izgubi v dalji. Ford, ki se ni nikoli odlikoval s posebno veliko sentimentalnostjo, se je kmalu naveličal stati na bregu. Ko se je parnik odmaknil za nekaj deset metrov, je Ford stopil k nekemu človeku v množici, po rasti in obleki podobnemu milijonarju, mu stisnil v roko deset dolarjev in ga zaprosil, naj maha hčeri namesto njega.

Plačano prižiganje vžgalic

SEZNAM NEOBICAJNIH POKLICEV je zelo dolg. V tovar-

nah vžgalic so zaposleni ljudje, ki določajo procent vnetljivosti in dan za dnem prižigajo vžgalice. Sem spadajo tudi tisti, ki se osem ur na dan zibljejo po žimnicah, da bi preskusili prožnost vzmeti in nosijo nove čevlje, da bi tovarna videla, koliko se njeni izdelki obrabijo.

Šola za stare matere in očete

V SEVERNIZOZEMSKEM MESTECU Turnered so odprli edinstveno šolo na svetu: »Šola za stare matere in stare očete«. Zaradi večnih nasprotovanj med mladimi in starimi v družinah, so se mestni očetje odločili za ustanovitev omenjene nedeljske šole, ki sprejema vse babice in dedke, nad šestdeset let stare. Kvalificirani učitelji jih poučujejo o modernih pogledih na ljubezen, na vzgojo otrok, o enakih pravicah za oba spola in o vlogi športa v današnjem življenju; tako se bodo stare matere in očetje naučili svoje vnuke bolje razumevati.

ČLOVEKA REŠIL S TRNKOM

Ira Butcher, ribič - amater iz Sarasote v Ameriki, je rešil smrti utapljajočega človeka s svojo ribiško palico. Ko je nekoga dne lovil ribe, je zagledal sredi reke mladeniča, ki se je potapljal. Ker Butcher ne zna plavati, je skušal utapljajočemu pomagati tako, da mu je vrgel svojo ribiško vrstico, spleteno iz močnega nylona. Ponesrečenec je v zadnjem trenutku zgrabil zanjo in ribič ga je kot velikega soma privlekel iz vode.

LETALO UBILO 300 GALEBOV

Britanski potniški avion, ki se je spuščal na aerodrom Rempury na Škotskem, je nalez na jato galebov. Pri tem je pilot izgubil kontrolo nad svojim dvomotornim letalom, ker se je več trupel ujelo v motor. Letalo je pobilo okrog 300 galebov, vendar je pilotu uspelo varno pristati.

ŽEPNI RENTGEN

Pred kratkim so iznašli žepni rentgenski aparat, ki ne rabi niti cevi niti toka. Na zunaj je to majhna svinčena škatla, težka samo tri kilograme. Rentgenske žarke izžareva drobec radioaktivnega elementa tulija s premerom 1,75 mm. S tem rentgenom se dobi uporabno sliko, čeprav ni tako jasna kot posnetki velikih aparatov. Sam košček tulija stane 68.000 frankov, zato je žepni rentgen za sedaj še precej drag.

NENADKRILJIVA PLESALKA

Neka učenka dekliške šole iz kenjskega mesta Turboa je plesala na plemenski svečanosti 11 ur in pri tem držala na glavi odprto steklenico, polno vode. Iz steklenice ni iztekla niti kaplja vode.

KRISTALNA PALAČA V LONDONU

Znamenita kristalna palača v Londonu je zgrajena iz jekla in stekla. Dolga je 540 metrov. Streha je steklena in pokrita s 25 akrov šip. Za to stavbo je izdelal načrt arhitekt Joseph Paxton in je bila izgotovljena leta 1851.

V prostorih te impozantne stavbe prirejajo množične sestanke, velike koncerte in slično. So pa tudi prostori, v katerih imajo velika podjetja svoje stalne razstave. Različni prostori okrog palače nudijo športnikom idealna igrišča.

Druga svetovna vojna ji ni prizanesla, vendar služi danes ponovno svojemu namenu.

NAJVEČJI ELEKTRONSKI MOŽGANI NA SVETU

V Fernborou so pred kratkim začeli delovati največji elektronski možgani na svetu, ki so sposobni misliti »tridimenzionalno«. Ta novi izum je velik kot šest prtljičnih hiš, ki imajo 5 sob, a namenjen proučevanju in kontroli ranju poletov teledirigiranih projektilov, ki imajo nadzvočno hitrost. Novi elektronski možgani razvijajo energijo 850 konjskih sil in opravljajo delo za 10.000 računskih strojev.

V ŠTIRIH LETIH 65 SMRTNIH SLUČAJEV

Ameriški rugby — športna igra — spada med najnevarnejše športe na svetu. Po statističnih podatkih ameriške zavarovalne službe je bilo od leta 1949 do leta 1953 v ZDA pri rugbyju 65 smrtnih slučajev in 492 težje poškodovanih. V gimnaziji so umrli štirje dijaki, na fakultetah 37 študentov, med profesionalci pa 15 mož. Zaradi vnetja pljuč in drugih bolezni, povzročenih pri tej surovi igri, je izgubilo življenje še 39 ljudi.

SEPAVEC • zgodba o volku • PO OLAFU ASLAGSSONU PRIREDIL V. DRŽAJ.

93
Čas počitnic je bil. Znanstveniki so v zadnjih letih kaj radi prihajali na zapad. Tudi narovovalci so bili med njimi.
Gospod W. J. Gordon je bil eden od njih. Hkrati je bil tudi izvrsten in strasten lovec. Izredno se je zanimal za Sepavca, ko je poleti poslušal razne zgodbe o njem. »Jeseni se vrnem s prijateljem«, je govoril Franku. »Prijatelj je ravnatelj živalskega vrta. Strokovnjak je za volčja vprašanja. Če ga ta ne odpravi, ga ne bo nihče!«

94
Gordon je bil mož beseda. Vrnil se je s prijateljem, ki so ga klicali za Nelsona. Oba tuca sta prosila za dovoljenje, da taborita ob najinem stanu. Ugodila sva prošnji, ker sta bila tuca prijetna človeka in pa, ker zemljiše ni bilo najina last. Stara podrtina, ki je stala kraj najinega stana, je bila pravzaprav brez gospodarja. Kdor se je torej hotel polastiti Sepavca, je tu našel najprimernejši prostor.

95
Vsa oprema Gordona in Nelsona je obstojala iz dveh konj in nekaj pušk. Psa nista imela. Dan za dnem sta že zgodaj zjutraj odjezdila in se šele zvečer vračala...
Znanstvenika sta v tem času videla volkova ob vseh dnevnih časih in vsepovsod. Nista ju zalezovala, še manj pa streljala. Jezdila sta brezbrizno dalje, kadar sta imela srečati žival. Nikoli nista napadala.

96
V zgodnji jeseni, ko je Sepavec prvič videl tuca, ki nikomur nista storila zla, je imel samo enega spremljevalca. Spremljala ga je ljubljena, tista volkuja, ki je v žaloigri minulo zimo igrala vodilno vlogo. Mala samičica je bila zelo bojevita in vsiljiva — pravcati nepridiprav! Siehni volk se je je izogibal, veliki mojster pa jo je nadvse čislal. Zaradi tega je postala ohola in gospodar jo je moral čisto karati, včasih celo zelo ostro nastopati.

Ker je žalil FLRJ in kradel

Na Okrožnem sodišču v Ljubljani se je te dni pred velikim senatom 5 sodnikov zagovarjal 30-letni brezposelni delavec Stefan Kajzer, doma iz Dvora nad Sentvidom. Bil je že prej kaznovan na 1 leto in 2 meseca zavora in na 5 mesecev nevdržane kazni.

Zastopnik javnega tožilstva ga je obtožil dveh kaznivih dejanj.

Dne 16. 4. 1954 je obtožen močno pijan zabavljaj in grdil naše državne predstavnike in našo socialistično ureditev v gostilni »Jelen« v Sentyidu. Gostu, ki je bil v gostilni, je bilo to preveč in ga je kot zaveden državljan prijavil Ljudski milici. Da ni bil toliko vinjen, da ne bi vedel kaj je govoril in se zavedal posledic svojega nepremišljenega dejanja, so potrdile priče.

Primer pokvarjenega tatu, ki zasluži ostro kazen

Tone Razinger, zasebni avto-prevoznik z Jesenic, se je rad pohvalil bližnjim znancom, da je silno podjeten obrtnik. Ima lepo opremljeno stanovanjsko hišo in kar dva avtomobila in nikoli mu ni manjkalo denarja za luksuzno življenje, ki je preselilo tiste finančne možnosti, ki mu jih je lahko nudila avtoprevozniška obrt. Jeseničani so naspošno trdili, da visoki dohodki niso plod njegovega dela oz. trpljenja, kot je rad sam zatrjeval, temveč plod njegove nepoštenosti, za katero je imel kot avtoprevoznik nebroj možnosti. O sebi je trdil, da ima z vsemi organi dobre zveze, da lahko, če le hoče, vsakogar podkuplji, kajti kdor ima denar, ima tudi prijatelje. Sicer so pa visoki dohodki le plod njegove podjetnosti, za kar pač ni vsak dovolj sposoben. Verjetno bi ostala njegova podjetnost in izvor dohodkov za Jeseničane še vedno skrivnost, če je ne bi pomagal sam razkriti.

Kakor večkrat prej je tudi 5. oktobra letos vozil iz skladišča predelovalnih obratov Zelezar-

V noči od 1. na 2. september t.l. si je neupravičeno prilastil v Cufarjevi ulici v Ljubljani moško dvokolo, last Arsenija Kureta, znamke »Primes«, vredno 25.000 dinarjev. Obtoženec je bil tedaj tudi vinjen in se je zagovarjal, da je kolo ukradel zato, ker je bilo tudi njemu pred kratkim ukradeno kolo.

Ljudska milica je imela v nekaj urah tatu v roki, kolo pa je našla v priložnem skladišču na kolodvoru v Ljubljani. Sodišče je po kratkem posvetovanju spoznalo obtoženca za krivega v obeh slučajih in ga kaznovalo za prvo dejanje na 7 mesecev stroge zavora, za drugo pa 6 mesecev, ker pa je imel še 5 mesecev nevdržane kazni, je izreklo enotno kazen 1 leto in 2 meseca strogega zavora.

ne Jesenice razne kovinske izdelke za trg. podjetje »Zelezni« Jesenice in se zatem, ko je opravil vse prevoze za »Zelezni«, ponovno vrnil s praznim avtomobilom v Zelezarno. S pomočjo Franca Simenca je naložil 17 kolobarjev (1.190 kg) betonskega železa, — vrednega 101.150 din, katerega je skušal, kot že večkrat poprej, nemoteno odpeljati. Pri tem so ga zasačili delavci sami in obvestili vratarja. Ko pa ga je vratar hotel ustaviti in zahtevati pojasnilo, po čigavem naročilu vozi betonsko žico, mu je z vozilom in ukradenim blagom enostavno ubežnil v skladišče podjetja »Vino - Gorenjka« na Jesenicah, kjer je imel menda že prej stalno zatočišče. Ko se je nekaj ur po tem dejanju zopet vrnil prazen v tovarno in so mu nekateri delavci očitali tatvino, pa je celo zagrozil, da bo vsakega, ki bi se mu drznil kaj očitati, tožil zaradi razžaljenja časti.

Ker pa se je o njegovi tatvini na Jesenicah le preveč govorilo, je skušal napraviti vse,

da bi se izognil kazenski odgovornosti. Najprej se je oglaševal 5 avtomobilov in pri tem silil na Tajništvo za notranje zadeve, kjer je dejal, da je resnično vzel samo 7 kolobarjev žice in to ne iz potrebe, ampak za šalo. Zato naj prijave Zelezarne nikar ne jemljejo resno. Zavarovali se je skušal celo na Javnem tožilstvu, kjer je moledoval v istem smislu, dodal pa je, da je pripravljen Zelezarni škodo takoj povrniti. Ker organi, katerih dolžnost je preganjati in odkrivati kriminal, že spričo javnega mnenja Jeseničanov niso mogli verjeti njegovi zgodbi, so ga ne glede na njegove zmožnosti podkupovanja in široko poznanstvo vtaknili v zapor.

V poizvedbah, ki so bile za tem uvedene proti Razingerju, se je namreč ugotovilo, da je pri raznih prevozih blaga iz Zelezarne olajšal delovni kolektiv za nekaj tisoč kg železa. Tako je vzel meseca maja letos 800 kg, junija 500 kg, julija 200 kg, avgusta 150 kg. Septembra pa je količino že zvišal na 1340 kg in končno oktobra 1190 kg. Skupaj je torej vzel (po dose-danjih ugotovljenih podatkih) 4.180 kg betonskega železa in oškodoval Zelezarno za 301.700 din. Pri preprodaji pa je s tem železom zaslužil še 210.000 dinarjev.

Njegova podjetnost pa ni bila usmerjena samo na tatvine, ampak tudi na prekupčevanje z avtomobili. Samo v letih 1952

in 1953 je preprodal ali zamegovnost. Najprej se je oglaševal 5 avtomobilov in pri tem silil na Tajništvo za notranje zadeve, kjer je dejal, da je resnično vzel samo 7 kolobarjev žice in to ne iz potrebe, ampak za šalo. Zato naj prijave Zelezarne nikar ne jemljejo resno. Zavarovali se je skušal celo na Javnem tožilstvu, kjer je moledoval v istem smislu, dodal pa je, da je pripravljen Zelezarni škodo takoj povrniti. Ker organi, katerih dolžnost je preganjati in odkrivati kriminal, že spričo javnega mnenja Jeseničanov niso mogli verjeti njegovi zgodbi, so ga ne glede na njegove zmožnosti podkupovanja in široko poznanstvo vtaknili v zapor.

Ker se je Tone Razinger pri vseh tatvinah poslužil tovrnega avtomobila, je javni tožilec v obtožbi predlagal tudi med drugimi, naj mu sodišče odvzame tovari avto, ki ga je uporabljal kot sredstvo za izvrševanje kaznivih dejanj. Dalje, naj mu sodišče poleg zaporne kazni, ki naj bo zaradi njegove pokvarjenosti primerno visoka, izreče še stransko kazen: prepoved opravljanja določenega poklica, da ne bi po končani kazni še nadaljeval s svojo kriminalno podjetnostjo.

100 uspehov na 1 oglas v našem tedniku

Kino

Kino »Radio«, Jesenice: 31. oktobra do 2. novembra argentinski film »Brez časti«. Od 3. do 6. novembra italijanski film »Polica in tatovi«. Predstave vsak dan ob 18. in 20. uri. — Vsako nedeljo dopoldne ob 10. uri matineja. Cena za odrasle 20 din, za mladino 10 din.

Kino »Krvave«, Cerklje: 30. in 31. oktobra francoski film »Ustreljen ob zori«. 3. in 4. novembra italijanski film »Sanjala sem o raj«. Predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 16. in 19. uri. V sredo in četrtek ob 19. uri.

Kino »Storžič«, Kranj: 27. do 31. oktobra mehiški film »Vedno tvoja«; tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Matineja 31. oktobra ob 10. uri »Najboljša leta našega življenja«; — brez tednika. 1. do 3. novembra argentinski film »Omadeževana«; tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Prodaja vsotopnic ob delavnikih od 15. ure dalje, v nedeljo od 10. do 11. ure ter od 14. ure dalje. Matineja 1. novembra ob 10. uri »Najboljša leta našega življenja«; — brez tednika.

Kino »Svoboda«, Strazišče: 30. in 31. oktobra argentinski film »Omadeževana«; tednik. Predstave v soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri. 1. in 2. novembra amer. film »Najboljša leta našega življenja«; brez tednika. Predstave ob 16. in 19. uri.

NA JESENICAH
Rojenih je bilo od 11. do 18. oktobra 27 otrok.
Poročili so se: Karol Jakopič, tov. delavec in Blandina Skrt, gosp. pomočnica; Jožef Igljič, delavec in Nika Dolžan, gospodinja; Janez Rozman, str. ključavničar in Marija Kos, delavka; Franc Jeretič, sedaj vojak JLA in Bogomira Znidaršič, tov. delavka; Matevž Medja, rodni ključavničar in Ernestina Dornič, krojačica.
Umrli so: Franc Bohinc, oseb. upokojenec, rojen 9. 12. 1865, umrl 17. 10. 1954 na Jesenicah, Ciril-Metodova 13.

V KRANJU
Rojstva: Katarina Brudor, gospodinja iz Kranja, Stritarjeva ul. 4, rodila deklico; Frančiška Škrget, gospodinja iz Kranja, Zlato polje, rodila deklico.
Umrli so: Janez Silar, roj. 9. 5. 1872 iz Kranja, Smarjetna gora 24, upokojenec, umrl dne 23. 10. 1954.
Poročili so se: Mihael Krmar, finomehanik in Ivana Nadižar, šivilja; Viktor Zaman, telefonist in Viktorija Pavšič, tov. delavka; Alojzij Jelovčan, tov. delavec in Ivana Mohorič, tov. delavka; Geza Lajnsček, gradbeni delavec in Silvestra Grlic, tovarniška delavka; Marjan Kocjan, električar in Cvetka Grlic, tovarniška delavka; Ivan Trdina, tov. delavec in Ljudmila Ahačič, tov. delavka; Alojzij Dolenc, posestnik in Marija Križnar, kmečica; Stjepan Brajdič, tov. delavec in Ivana Črnelj, tov. delavka; Janez Pivan, tov. delavec in Marija Avsenik, tov. delavka; Jože Celar, strugar in Ana Govekar, tov. delavka.

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte ob 5.35, Filmske melodije. 20.30 Radijska igra — Miroslav Krleža: Gospod stotnik.

Nedelja, 31. oktobra: 8.00 O športu in športnikih: Pred letošnjo smučarsko sezono. 8.15 Domače pesmi za veselo nedeljsko dopoldne. 9.00 Otroška predstava — Marcus Polder: Stara ura. 10.00 Družinski pogovori. 12.00 Pogovor s poslušalci. 13.00 Pol ure za našo vas. 15.30 Po naši lepi deželi — Zvonko Kržišnik: Trgatev na vinskem vrhu. 16.00 Javni veseli večer Radia Ljubljana. 20.15 Večerni operni koncert. 21.00 Kulturna kronika. 22.15 Misli in pogovori o sodobni glasbi.

Ponedeljek, 1. novembra: 8.00 France Bevk: Kot žrtve ste padli. 9.00 Literarno glasbena oddaja: Minute tišine. 9.30 Slovenske zborovske skladbe. 10.30 Dopoldanski simfonični koncert. 11.00 Oddaja za pionirje — Vida Brest: Zgodbe o padlih partizančkih. 12.00 Kmetijski nasveti. 14.00 Reportaža iz Dachaua. 14.30 Orkestralni odločki iz oper. 16.00 Utrinki iz literature: Triptih iz Cankarjevih črtic. 16.20 Popoldanski koncert. 17.30 Radijska igra — Irving Shaw, priredil Milan Alph: Mrtvi so vstali. 20.00 Zunanje politični feljton. 20.15 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije. 22.15 Melodije za lahko noč.

Torek, 2. novembra: 6.30 Trzno poročilo. 11.15 Cicibanom — dober dan! 12.00 Kmetijski nasveti. 12.10 20 minut z Veselim godci. 13.10 Za vsakogar nekaj. 16.10 Utrinki iz literature — Gallegos: Dona Barbara. 16.30 Zeleli ste — poslušajte! 8.30 Sportni tednik. 20.00 Tedenski notranje-politični pregled. 20.10

Četrtek, 4. novembra: 7.10 G. Rossini: Tatinska sraka, uvertura. G. Verdi: Sicilijanske večernice. 7.30 Gospodinski nasveti. 11.15 Za pionirje. 12.10 Igra godba na pihala. 14.00 Govorna oddaja. 16.10 Utrinki iz literature — Anatole France: Sedma žena Modrobradca — I. 18.00 Okno v svet. 18.30 Modni kotichek. 20.00 Domače aktualnosti. 20.15 »Četrtek večer« 21.00 Literarni večer: Charles Baudelaire.

Petek, 5. novembra: 6.30 Trzno pregled. 11.15 Cicibanom — dober dan! 12.10 Slovenske narodne pesmi poje zbor Slovenske filharmonije. 13.00 Na straži. 14.20 Opoldanski koncert. 16.30 Zeleli ste — poslušajte! 18.00 Družinski pogovori. 18.45 15 minut z Avgustom Stankom. 20.00 Tedenski zunanje politični pregled. 20.15 Trobentač in dirigent Harry James — glasbena oddaja s komentarjem.

Oglašujte v »Glasu Gorenjske«

Razpis

Komisija za razpis mesta direktorja OLO Kranj razpisuje mesto direktorja Obrtnega podjetja Selca nad Škofjo Loko. Pogoji: kandidat mora biti tesarski mojster ali stavbenik. Prošnjo z vsemi dokumenti in življenjepisom je poslati na Tajništvo OLO Kranj do 10. novembra 1954. Plača po tarifnem pravilniku.

objave • oglasi

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče Kranj
Sobota, 30. oktobra ob 20. uri: Gostovanje v Kropi — Hans Tlemeyer — Mladost pred sodiščem. — Izven.
Nedelja, 31. okt. ob 16. uri: Izven in za podeželje — Sidney Howard — Pokojni Christopher Bean.
Torek, 2. nov. ob 20. uri: Gostovanje v ljubljanski Drami — Hans Tlemeyer — Mladost pred sodiščem.
Petek, 5. nov. ob 20. uri: Red B in izven — Sidney Howard — Pokojni Christopher Bean.
Sobota, 6. nov. ob 20. uri: Gostovanje na Jesenicah — Sidney Howard — Pokojni Christopher Bean. — Iven.
Nedelja, 7. nov. ob 16. uri: Izven in za podeželje — Sidney Howard: Pokojni Christopher Bean.

Mestno gledališče Jesenice
Sobota, 30. oktobra ob 19.30 uri: Petrovič — Vozel.
Nedelja, 31. oktobra ob 19.30 uri: Petrovič — Vozel.
Zveza z vlaki ugodna.

MALI OGLASI
TRGOVSKA PODJETJA — POZOR!
Ugodno prodam dve zunanji železni izložbi z roletami za

vzidati. Naslov: Kranj, Cankarjeva 7.
Prodaj žensko italijansko kromirano kolo, poizve se tudi za šest osebni servis, češki porcelan.
Pekarija Orehek, p. Kranj
Peceni prodamo omaro iz trdega lesa. Uprava »Glasu Gorenjske«.
V soboto 23. oktobra zvečer je bilo izgubljen kolo od cize (kimpež) od železniške postaje do Zlatega polja. Prosim vrniti proti nagradi na Bekselj, Kranj.
Prekleujem blok šte. 23800, izdan v komisiji trgovini v Kranju dne 4. 10. 1954. — Julija Kržišnik.
Vajenca sprejme takoj mizar Franc Lah, Vodice 106.
Našel sem psa volčjaka; dobi se Zg. Bitnje 32.
Kolarskega vajenca s predpisano šolsko izobrazbo sprejme Dolenc, Strazišče 94.
Mlad gozdarski inženir išče nujno v Kranju opremljeno samsko sobo. Ponudbe poslati na Upravo za gozdarstvo OLO Kranj, poštni predal 27, telefon št. 308.
Izgubljeno torbico z denarnico in dokumenti od Jesenic do Kranja vrniti proti nagradi na naslov v osebni izkaznici, Mara Rekar, Kranj.
»Mesnina« Škofja Loka obvešča vse živinorejce, da tovariš Tone Krejč ne nakupuje več za podjetje »Mesnina« Šk. Loka.
Prodaj zavidljivo stavbno

parcelo v okolici Kranja z nekaj materialom in gradbenim dovoljenjem. Poizve se v oglasnem oddelku.
Sprejemamo vajenca. Zupan. strojno ključavničarstvo, Strazišče 326.
OBJAVE
OBVESTILO
Mestni odbor ZB Kranj obvešča množične organizacije in prebivalce Kranja, da je poklon padlim borcem v nedeljo, 31. oktobra ob 11. uri na kranjskem pokopališču. Ob istem času je žalna svečanost pred spominsko ploščo Lucijana Šeljaka v Strazišču.
Obveščamo udeležence obiskov k spomeniku falcev v Begunjah, ki bo 1. novembra, da je odhod iz Kranja ob 8. uri zjutraj izpred avtobusne postaje v Kranju. Prijave sprejema MO ZB Kranj.

RAZPIS
Zveza kulturno-prosv. društev okraja Radovljica bo organizirala v decembru v Mestnem gledališču na Jesenicah nastop neznanih talentov. Vsem, ki bodo nastopili, se bodo povrnila prevozni stroški, prvih deset pa bo prejelo tudi denarno nagrado. Prijave je poslati na Zvezo kulturno-prosvetnih društev Radovljica.

GORENJSKI GASILEC
Objava št. 20
Vsem prostovoljnim gasilskim društvom okraja Kranj!
1. Urgiramo prijave za strojništvo tečaj. Ker je potrebno izvršiti številne priprave za organizacijo tečaja, prosimo društva, da prijave takoj izvršijo.
2. V zvezi s predstoječimi občnimi zbori in zaključkom letošnje operativne sezone, naj nam vsa društva v priložnih dneh dostavijo predloge za podelitev gasilskih priznanj.
3. Do danes smo prejeli šele 17 izrednih poročil o stanju članstva na podlagi prejetih formularjev. Pozivamo vsa društva, ki poročil še niso poslala, da to takoj stori.
4. V zvezi z zaključkom letošnje sezone operativnega dela pripravljamo okrajni gasilski štab anketo o rezultatih letošnje sezone operativnega dela strokovne vzgoje. Zato pozivamo vse poveljnike, da pripravijo vse podatke o številu in izvedbi posameznih vaj, nastopov itd.

Železarna Jesenice obvešča javnost,
da so uradne ure za zunanje stranke v personalnem oddelku (sprejem delovne sile, izdaja raznih potrdil in podobno) samo vsako sredo in četrtek od 10. do 12. ure in ne vsak dan kot do sedaj.

Samostojna trgovina
Nudimo vam ugoden in cenen nakup vsega volnena in bombažnega blaga in konfekcije.
Poleg že itak ugodnih cen smo cene še globoko znižali.
Ne zamudite ugodne prilike!
MANUFAKTURA

»PRI KRANJCU«
KONFEKCIJA
(bivša »Projekt« trgovina)
Kranj, Cankarjeva štev. 7